

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Ida Hatt ja Jonna Selin

MAAHANMUUTTAJANUORTEN
KOKEMUKSIA
KOULUKIUSAAMISESTA, RASISMISTA
JA TUEN TARPEESTA

Sosiaali- ja terveystieteiden
2011

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Ida Hatt ja Jonna Selin
Opinnäytetyön nimi	Maahanmuuttajanuorten kokemuksia koulukiusaamisesta, rasismista ja tuen tarpeesta
Vuosi	2011
Kieli	suomi
Sivumäärä	44 + 2 liitettä
Ohjaaja	Paula Hakala

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää ovatko maahanmuuttajanuoret kokeneet koulukiusaamista, rasismia ja syrjintää suomalaisessa kouluyhteisössä. Työssä tutkittiin myös kuinka maahanmuuttajat ovat sopeutuneet suomalaiseen kouluyhteisöön ja saaneet ystäviä. Lisäksi työssä selvitettiin ovatko nuoret mielestään saaneet riittävästi tukea uudessa koulussa ja millaista tukea he toivoisivat maahanmuuttajien saavan, kun he tulevat uuteen kouluun.

Tutkimus tehtiin kahdella vaasalaisella yläasteella. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeiden avulla, jotka jaettiin 7-9. luokkalaisille maahanmuuttajaoppilaille. Kyselyyn vastasi yhteensä 46 maahanmuuttajaa. Tutkimus on määrällinen, jossa on myös laadullisen tutkimuksen piirteitä. Aineistoa käsiteltiin SPSS- ja Excel-ohjelmien avulla. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys käsittelee maahanmuuttajia, rasismia ja syrjintää, koulukiusaamista sekä sopeutumista ja tuen tarvetta.

Tutkimuksessa saatiin selville, että 63 % vastaajista ei ollut kokenut kiusaamista ja jokainen, jota oli kiusattu vastasi jonkun koulun aikuisen puuttuneen kiusaamiseen. Nuorista 91,3 % vastasi, että koulun muut oppilaat eivät olleet kohdelleet heitä huonosti ja 78,3 % ei ollut kokenut koulun opettajien kohdelleen heitä huonosti. Tutkimustuloksista ilmeni, että maahanmuuttajanuoret ovat sopeutuneet melko hyvin suomalaiseen kouluyhteisöön ja saaneet ystäviä. Jokaisella tutkimukseen vastanneella maahanmuuttajanuorella oli ystäviä ja lähes kaikki (84,8 %) oli hyväksytty kaveripiiriin. Vastaajista 97,8 % kertoi saaneensa ystäviä koulussa ja 65,2 % oli yrittänyt ystäväystyä suomalaisten oppilaiden kanssa. Vastaajista 87 % vastasi saaneensa riittävästi tukea uudessa koulussa. Vastauksista saatiin selville, että maahanmuuttajanuoret kaipasivat enemmän kontaktia suomalaisiin ja haluavat ystäväystyä suomalaisnuorten kanssa. Esille nousi myös nuorten toive siitä, ettei heitä kiusattaisi. Lisäksi toivottiin lisää tukea suomen kielen oppimiseen.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Hoitotyön koulutusohjelma, terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehto

ABSTRACT

Author	Ida Hatt and Jonna Selin
Title	Young immigrants experiences about school bullying, racism and need of support
Year	2011
Language	Finnish
Pages	44 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Paula Hakala

The purpose of this bachelor's thesis was to find out if adolescent immigrants have experienced school bullying, racism or discrimination in the Finnish school community. A further purpose was to find out how the immigrants have adapted themselves and made friends in the Finnish school community. The goal of the research was also to find out if the adolescent immigrants think they have got enough of support in their new school and what kind of support they would hope to get.

The study was carried out in two junior high schools. The research material was collected with a questionnaire. The study was participated by 46 immigrants. This study was quantitative and had some characteristics of qualitative research. The quantitative material was analyzed with SPSS statistics 17.0 and Microsoft office Excel 2007 software. The theoretical frame of the research includes the following topics: immigrants, racism, discrimination, school bullying and also adapting to the Finnish school system and the need for support.

The research shows that 63 % of the respondents had not experienced school bullying and everyone who had been bullied answered that some adult in the school had interfered. Of the adolescent immigrants 91.3% answered that the other students at the school had not treated them wrong and 78,3 % had experienced that the school teachers had not treated them wrong. The results indicate that the immigrants had adapted themselves well to the Finnish school community and got friends. Every student who took part in the study had a friend and almost everyone (84,8%) had been accepted to the community. Of the respondents, 97.8 % told that they had made friends at school and 65,2 % had tried to make friends with the Finnish students in the school. Of the respondents, 87 % answered that they had got enough support in the new school. The research results also indicate that immigrants hoped to have more contact with the Finnish students and wanted to become friends with them. The immigrants wished too that they would not be bullied and they also hoped for more support with learning the Finnish language.

Keywords: Immigrants, school bullying, racism, discrimination, adapting, need for support

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

1	JOHDANTO	7
2	MAAHANMUUTTAJA.....	8
	2.1 Maahanmuutto ja monikulttuurisuus	8
	2.2 Maahanmuuttaja käsitteenä	8
	2.3 Nuori maahanmuuttaja	9
	2.4 Maahanmuuttajaoppilas	10
3	RASISMI JA SYRJINTÄ.....	12
	3.1 Rasismin määritelmä ja sen muodot	12
	3.2 Syrjinnän määritelmä ja sen muodot.....	13
	3.3 Nuorten maahanmuuttajien suhtautuminen rasismiin ja syrjintään	15
	3.4 Rasismin ja syrjinnän vaikutukset.....	17
4	KOULUKIUSAAMINEN	18
	4.1 Kiusaamisen muodot.....	18
	4.2 Kiusaamisen ehkäiseminen ja kiusaamiseen puuttuminen	19
5	SOPEUTUMINEN JA TUEN TARVE.....	20
	5.1 Maahanmuuttajan sopeutuminen ja kotoutuminen sekä siihen vaikuttavat tekijät.....	20
	5.2 Maahanmuuttajan koulu sopeutumiseen vaikuttavat tekijät	21
	5.3 Maahanmuuttajanuorten ystävien saanti	21
	5.4 Maahanmuuttajan tuen tarve	23
6	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMAT	25
	6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	25
	6.2 Tutkimusongelmat	25
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	26
	7.1 Tutkimuksen kohderyhmä.....	26
	7.2 Tutkimuksen tiedonkeruumenetelmä	26
	7.3 Aineiston analysointi.....	26

8	TULOKSET.....	27
8.1	Vastaajien taustatiedot	27
8.2	Maahanmuuttajauorten kokemuksia syrjinnästä, rasismista ja koulukiusaamisesta.....	28
8.3	Maahanmuuttajauorten sopeutuminen kouluyhteisöön	29
8.4	Maahanmuuttajauorten kokemuksia tuen saannista.....	30
8.1	Maahanmuuttajauorten toiveet tuen suhteen.....	31
9	JOHTOPÄÄTÖKSET	33
10	POHDINTA.....	34
10.1	Tutkimustulosten tarkastelu ja vertailu aiemmin tehtyihin tutkimuksiin.....	34
10.1.1	Kiusaaminen, rasismi ja syrjintä	34
10.1.2	Sopeutuminen kouluyhteisöön ja ystävien saanti.....	35
10.1.3	Tuen saannin riittävyys ja toiveet tuen suhteen	36
10.2	Tutkimustulosten hyödynnettävyys	37
10.3	Tutkimuksen toteuttaminen.....	38
10.4	Tutkimuksen luotettavuus	39
10.5	Tutkimuksen eettisyys.....	40
10.6	Jatkotutkimusaiheet.....	40
	LÄHTEET	42
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Vastaajien ikäjakauma (n=46).	s. 27
Kuvio 2.	Kiusaamisen muodot (n=39).	s.28
Kuvio 3.	Ystävien etninen tausta (n=59).	s.29
Kuvio 4.	Vastaajien viihtyvyys ja sopeutuminen kouluun (n=46).	s.30
Kuvio 5.	Henkilöt, jotka eniten auttaneet uuteen kouluun sopeutumisessa (n=56).	s. 31

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää kuinka paljon maahanmuuttajanuoret kokevat koulukiusaamista, syrjintää ja rasismia Suomalaisessa kouluyhteisössä. Tutkimme myös ovatko nuoret kokeneet saaneensa tukea sopeutuessaan kouluyhteisöön ja keneltä he ovat eniten tukea saaneet. Selvitämme myös millaista tukea maahanmuuttajanuoret toivoisivat saavansa. Tutkimme aiheita maahanmuuttajanuorten näkökulmasta kyselylomakkeilla.

Aihe alkoi kiinnostaa meitä, sillä nyky-yhteiskunnassa maahanmuuttajia on paljon ja heidän määränsä kasvaa jatkuvasti. Tästä syystä aihe on ajankohtainen. Luultavasti jokainen terveydenhoitaja tulee jossain vaiheessa uraansa kohtaamaan maahanmuuttajia. Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitaja kohtaa varmasti työssään maahanmuuttajanuoria.

Nuorten huonosta henkisestä hyvinvoinnista puhutaan nykypäivänä paljon ja mielestämme maahanmuuttajanuorten hyvinvointi liittyy tähän myös olennaisesti. On itsestään selvää, että koulukiusaaminen ja rasismi heikentävät hyvinvointia kuten myös jo se, että on vieraassa maassa, jossa ei tunne juuri ketään. Työmme myötä selviää kuinka tärkeää on maahanmuuttajanuorten sopeutumisen tukeminen ja se, mitä asioita tulee huomioida kohdatessaan maahanmuuttajia. Selviää myös, kuinka nuoria on heidän mielestään koulussa kohdeltu ja ovatko he saaneet riittävästi tukea. Lisäksi selviää miten he toivoisivat, että heitä kohdeltaisiin ja millaista tukea he toivoisivat saavansa. Työn myötä selviää kokevatko maahanmuuttajanuoret itsensä yksinäisiksi koulussa ja onko heillä ystäviä.

Opinnäytetyömme aihe on tärkeä, sillä koulukiusaaminen, rasismi ja syrjintä ovat vakavia asioita ja niihin puuttuminen on tärkeää. On hyvä tietää paljonko kouluyhteisössä esiintyy rasismia, jotta tiedetään kuinka yleistä se on ja että siihen osataan puuttua ajoissa. Terveydenhoitajalla on yhdessä muun koulun henkilökunnan kanssa tärkeä rooli koulukiusaamisen ja rasismin ehkäisemisessä ja siihen puuttumisessa.

2 MAAHANMUUTTAJA

Tilastokeskuksen ennakkotilastojen mukaan Suomeen muutti ulkomailta vuoden 2010 aikana 24 600 henkilöä. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuoden 2010 lopussa Suomessa asui 248 135 ulkomailta syntynyttä henkilöä. Vuonna 2010 Suomeen tuli 2100 maahanmuuttajaa vähemmän kuin vuonna 2009. (Tilastokeskus 2010.)

2.1 Maahanmuutto ja monikulttuurisuus

Radtke on vuonna 1996 määritellyt monikulttuurisiksi yhteiskunniksi ne, joihin muuttaa paljon ihmisiä muualta. Tällöin maahanmuutto on tehnyt ne yhteiskunnat monikulttuurisiksi. Tosin on myös sellaisia maita, joissa on vuosikymmeniä asunut useita maahanmuuttajaryhmiä, mutta yhtenäiskulttuurisesta yhteiskuntakuvas- ta ei ole kuitenkaan luovuttu. Matti Similä on vuonna 1995 määritellyt monikult- tuuriseksi yhteiskunniksi sellaiset, joiden sisällä pystyy erottamaan useita erillisiä kulttuureja. Hän toteaaakin kaikissa yhteiskunnissa näin olevan. Vuonna 1996 John Rex määritteli, että monikulttuurisia yhteiskuntia on kahdenlaisia. On yhteiskun- tia, joissa maahanmuuttajayhteisöillä ja niiden kulttuureilla on oikeus olla olemas- sa, mutta niillä ei ole tasavertaisia oikeuksia ja arvostusta. Hänen mukaan on myös yhteiskuntia, joissa maahanmuuttajaryhmillä on oikeus omaan kulttuuriin ja heidät tunnustetaan tasa-arvoisiksi kansalaisiksi. (Lepola 2000, 198.)

2.2 Maahanmuuttaja käsitteenä

Tiilikaisen mukaan maahanmuuttaja tarkoittaa henkilöä, joka on vieraskielinen, syntynyt ulkomailta, ei omaa Suomen kansalaisuutta ja, jonka tarkoitus on pysy- västi jäädä Suomeen. Heidän mukaansa maahanmuuttaja on siis voinut tulla Suo- meen monesta eri syystä, esimerkiksi töihin, avioliiton vuoksi, pakolaisena, pa- luumuuttajana, opiskelijana ja turvapaikanhakijana. On olemassa sekä ensimmäi- sen että toisen sukupolven maahanmuuttajia. Suurin osa on kuitenkin ensimmäi- sen sukupolven maahanmuuttajia eli itse maahan muuttaneita, vaikkakin toisen sukupolven merkitys on näkyvästi lisääntymässä. (Tiilikainen 2010, 63.)

Maahanmuuttoviraston (2009a) mukaan maahanmuuttaja on henkilö, joka muuttaa maasta toiseen millä tahansa perusteella. Tilastokeskuksen (2009) mukaan maahanmuuttaja on vähintään vuoden oleskeluluvan Suomessa saanut henkilö, jolla on kotikunta ja, jonka tiedot ovat väestörekisterissä. Anisin (2008) mukaan maahanmuuttaja viittaa muualta Suomeen muuttaneisiin ulkomailla syntyneisiin henkilöihin, jotka taustansa tai ulkonäkönsä vuoksi poikkeavat suomalaisista. Hänen mukaansa maahanmuuttaja on riippumatta siitä, kuinka kauan on asunut maassamme tai omaako Suomen kansalaisuutta. Maahanmuuttajaperheiden Suomessa syntyneitä lapsiakin hän kutsuu maahanmuuttajataustaisiksi ihmisiksi, sillä heidän taustallaan on maahanmuutto, vaikka he ovat syntyneet Suomessa. (Abdelhamid, Juntunen & Koskinen 2010, 19.)

2.3 Nuori maahanmuuttaja

Nuoruus on aika ihmisen elämässä, jolloin etsitään omaa identiteettiä. Maahanmuuttajanuorelle tämä vaihe saattaa olla erityisen vaikea sillä nuori joutuukin etsimään identiteettiään kahden kulttuurin välillä. (Räty, Minttu 2002, 169.) Monet maahanmuuttajanuoret ovat joutuneet nuoreen ikäänsä nähden ottamaan paljon vastuuta isoistakin asioista ja heidän on tullut selvitä vaikeista tilanteista. He ovat saattaneet huolehtia jo teini-ikäisinä pakomatkasta, nuoremmista sisaruksista, yhteydenpidosta perheeseen sekä turvapaikkaprosessista. (Helander & Mikkonen 2002, 97.)

Osa maahanmuuttajanuorista tulee Suomeen jonkun perheenjäsenen kanssa, mutta osa tulee yksin ilman huoltajaa. Suomeen ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten määrä on kuitenkin muihin EU-maihin verrattuna pieni. Jokaisella nuorella on oikeus hakea turvapaikkaa. Ilman huoltajaa tulleiden nuorten on helpompi saada turvapaikka ja monet ovatkin saaneet turvapaikan Suomesta. (Mikkonen & Martiskainen & Åberg 2002, 13.)

On huomattu, että Suomessa asuva maahanmuuttajanuori, joka ei tunne suomalaisia saattaa jäädä jollain tapaa ulkopuoliseksi. Hän ei pääse samalla tavalla mukaan kuin ne, joilla on suomalaisia kavereita. (Helander & Mikkonen 2002, 94.)

2.4 Maahanmuuttajaoppilas

Käsitteellä maahanmuuttajaoppilas tarkoitetaan sekä Suomeen muuttaneita että Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria. Voidaan myös käyttää termiä vieraskielinen oppilas tai maahanmuuttajaoppilas. Kielen, kulttuurin, koulutuksen ja maahan tulon syyn kannalta maahanmuuttajaoppilaat ovat heterogeeninen ryhmä. (Ikonen 2005, 10.) Maahanmuuttajat muodostavat jo Suomessa kasvavan osan koulujen oppilashuollon asiakkaista. (Liebkind 2000, 138).

Kaikilla iältään alle 16-vuotiailla on velvollisuus käydä koulua. Tämä koskee myös Suomessa asuvia maahanmuuttajataustaisia nuoria. Suomen kouluissa tuetaan alusta alkaen suomen tai ruotsin kielen opiskelua. Äidinkielen opetusta maahanmuuttajanuorilla on yleensä kaksi tuntia viikossa, sitä on järjestettävä, jos samassa koulussa on vähintään neljä samaa kieltä puhuvaa maahanmuuttajaoppilasta. Toki kunta voi järjestää opetusta vaikka yhdelle oppilaalle, mutta se saa tukea valtiolta vasta neljän oppilaan ryhmästä. (Mikkonen & Martiskainen & Åberg 2002, 43.) On tärkeää, että maahanmuuttajanuori saa oman äidinkielen opetusta koulussa. On myös todettu, että oman äidinkielen opiskelu on tärkeää, koska äidinkieli on ajattelun ja tunteen kieli sekä oman äidinkielen opetus auttaa oppilasta pärjäämään omassa kieliyhteisössään ja tuntemaan keskeiset asiat omasta kulttuuristaan. Näin ollen oman äidinkielen osaaminen vahvistaa oppilaan identiteettiä ja henkistä tasapainoa ja nuori oppii myös arvostamaan muita kulttuureja. Oman äidinkielen opiskelussa on myös lisäksi se hyvä puoli, että se vahvistaa ja auttaa suomen kielen oppimista. Näin ollen kehitystä tulisinkin tapahtua molemmissa kielissä yhtä aikaa. On huomattu, että jos oman äidinkielen oppiminen ja kehitys pysähtyvät, voi käydä niin, että oppilas ei kohta osaa kumpaakaan kieltä kunnolla. Oman äidinkielen opiskelu ja äidinkielen tunnit voivat vahvistaa oppilaan persoonallisuutta ja myös saada hänet tuntemaan kuuluvansa johonkin ryhmään. Oppilas myös oppii arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan. (Youssef 2005, 120.)

Maahanmuuttajaoppilaiden opetuksessa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita, ottaen kuitenkin huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat. Opetussuunnitelmassa on myös osioita, jotka koskevat myös pelkästään maahan-

muuttajaoppilaita. Suomen suurimmissa kunnissa onkin yleensä laadittu monikulttuurisuus-, maahanmuutto- tai vastaavia ohjelmia. Niihin on koottu maahanmuuttajien opetusta ja koulutusta koskevia linjauksia. (Ikonen 2005, 11–12.)

Maahanmuuttajaoppilaille järjestetään tarvittaessa perusopetukseen valmistavaa opetusta. Perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestetään, mikäli oppilaan suomen kielen taito ei ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskeleminen. Tämän opetuksen tarkoituksena ja tavoitteena on edistää oppilaan kotoutumista ja sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä edistää hänen tasapainoista kehitystään. Tavoitteena on myös antaa valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten. Valmistavassa opetuksessa jokaisella oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma, sillä valtakunnallista oppimäärää ei ole. Perusopetukseen valmistavan opetuksen pääpaino on suomi toisena kielenä - opiskelu, mutta toki myös muita perusopetuksen oppiaineita opiskellaan. Opetuksen järjestämistavat vaihtelevat kunnittain, mutta pääsääntöisesti opetusta järjestetään ryhmämuotoisena ja opetuksen kesto vaihtelee puolesta vuodesta kolmeen vuoteen. Perusopetukseen valmistavan opetuksen kesto on suurimmassa osassa kunnista vähintään vuoden. (Ikonen 2005, 14.)

On todettu, että usealla maahanmuuttajanuorella koulu sujuu olosuhteisiin nähden hyvin. Parhaiten koulu sujuu niillä, jotka ovat olleet suomalaisessa peruskoulussa jo ala-asteella. Positiivisesti koulumenestykseen vaikuttaa myös se, että osaa hyvin kieltä. On myös havaittu, että monet nuorista kohtaavat vaikeuksia koulussa, varsinkin aluksi, jolloin kieli on suuri ongelma. Eniten vaikeuksia koulunkäynnissä ja sinne sopeutumisessa näyttää olevan nuoruusiällä tulleilla. (Helander & Mikkonen 2002, 75.) On todettu että, koulun toimintakulttuurilla on merkitys maahanmuuttajaoppilaiden opetuksen onnistumisessa. Maahanmuuttajaoppilaiden koulussa viihtymistä tukee koulun monikulttuurisuuden hyväksyvä ympäristö. (Ikonen 2005, 13.)

3 RASISMI JA SYRJINTÄ

3.1 Rasismin määritelmä ja sen muodot

Rasismi ikään kuin jakaa ihmiset eriarvoisiin rotuihin. Se saa toiset rodut näyttäytymään muita parempina ja tämä taas joidenkin mielestä oikeuttaa halveksivaan käytökseen. Racistinen teko voi olla joko räikeää ja rikollista, kuten vahingontekoa tai väkivaltaa tai sitten se voi olla hienovaraista ja epäsuoraa, esimerkiksi vihjailua, eleitä, ilmeitä, nimittelyä, uhkailua. Racistinen käyttäytyminen on joskus hyvin vaikeasti havaittavaa. (Malin & Suvisaari 2010, 142–143.) Puhekielessä sana rasismi tarkoittaa mitä tahansa syrjintää, ennakkoluuloisuutta ja suvaitsemattomuutta. (Räty 2002, 189).

Puhuttaessa rasismista tulee vastaan käsite arkipäivän rasismi. Käsite pitää sisällään vuorovaikutuskäytännöt, joissa ihmiset asetetaan esimerkiksi ihonvärinsä tai kulttuurinsa perusteella eriarvoiseen asemaan. Arkipäivän rasismia ovat esimerkiksi käytetyt käsitteet, vitsit, vuorovaikutuksen eleet ja ilmeet sekä erilaiset tavat, jotka tuovat ilmi sen kumpi on ylempänä ja kumpi alempana. Arkipäivän rasismi ilmenee useimmiten yksittäisten ihmisten ennakkoluuloisena toimintana, esimerkiksi syrjimisestä työhönotossa ja nimittelemisessä kadulla. Se perustuu kuitenkin enemmistön valtaan ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin. (Puuronen 2003, 193–194.) Esimerkiksi haukkumanimeä ”neekeri” maahanmuuttajat kuulevat jatkuvasti ja he kokevat sen eristävänä, kiusaavana ja häiritsevänä. (Rastas 2007, 100.) On havaittu, että nuori sukupolvi suhtautuu avoimemmin maahanmuuttajiin kuin vanhempi sukupolvi. Nuoret ovatkin avoimempia ja valmiimpia kohtaamaan muutoksia kuin vanhemmat. (Harinen & Niemelä 2005, 158.)

Useat maahanmuuttajat joutuvat racistisen väkivallan uhriksi. Vuonna 2001 pääkaupunkiseudulla tehdyssä tutkimuksessa selvisi, että joka viides maahanmuuttaja on altistunut racistisella uhkauksella ja 12 % oli joutunut racistisen väkivallan uhriksi. Tutkimuksessa selvisi, että väkivaltaa esiintyi useimmiten yleisellä paikalla ja että tekijä oli uhrille entuudestaan tuntematon ja vain noin 4 % tapauksissa väkivalta oli tapahtunut jonkun asunnolla ja pahoinpitelijä oli tuttu. Selvisi myös se, että kokeeko väkivallan racistiseksi ja taustasta johtuvaksi, vaihtelee kulttuureit-

tain. Toisen maalaiset tulkitsevat väkivallan herkemmin rasistiseksi kuin toiset. (Honkatukia 2005, 121–122.)

Vuonna 2001 on tehty myös Helsingin yliopistossa, Sosiaalipsykologian laitoksella Suomen Akatemian rahoittama tutkimus, johon osallistui Suomessa asuvia, iältään 18- 64-vuotiaita maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Tutkimus oli laaja ja koko Suomen kattava, perusjoukon muodosti 36 962 henkilöä. Tutkimuksessa selvitettiin mm. millaisia rasismi- ja syrjintäkokemuksia aikuisilla maahanmuuttajilla oli Suomessa. (Jasinskaja-Lahti, Liebkind & Vesala 2002, 51.) Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi mm, että 81 % koululaisten vanhemmista oli sitä mieltä, että koulun henkilökunta ei ole koskaan kohdellut heidän lapsiaan huonosti heidän ulkomaalaistaustansa vuoksi. Puolestaan siihen oliko koulun muut oppilaat kohdelleet heidän lapsiaan joskus huonosti heidän ulkomaalaistaustansa vuoksi, 57% vastasi myöntävästi. Koulussa tai jossakin muussa oppilaitoksessa olevista 57 % ilmoitti kokeneensa huonoa kohtelua viimeisen 12 kuukauden aikana. (Jasinskaja-Lahti, Liebkind & Vesala 2002, 92.) Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että syrjintäkokemukset vaikuttivat maahanmuuttajien henkiseen hyvinvointiin. Mitä enemmän maahanmuuttajat olivat kokeneet rasismia ja syrjintää, sitä enemmän esiintyi psyykkistä oireilua. (Jasinskaja-Lahti, Liebkind & Vesala 2002, 210.)

3.2 Syrjinnän määritelmä ja sen muodot

Syrjintä käsitteenä tarkoittaa sitä, kun jotakin henkilöä pidetään muita huonompana etnisen alkuperänsä, sukupuolensa, ikänsä, uskontonsa, vammansa, seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteettinsä vuoksi. Ihmisen ennako oletus ja mielikuvat ovat yleensä syrjinnän perustana. Henkilö, jota syrjitään, saatetaan jättää joko täysin huomiotta tai kokonaan ulkopuoliseksi muusta ryhmästä. (Malin & Suvisaari 2010, 142–143.)

Yhdenvertaisuuslain mukaan on välitöntä ja välillistä syrjintää. Välittömällä syrjinnällä tarkoitetaan mm. sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin, kuin jotakuta muuta kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa. Välillisestä syrjinnästä puolestaan on kyse silloin, kun jokin säännös, peruste tai käytäntö saattaa jonkun erityisen epäedulliseen asemaan muihin henkilöihin nähden. Yhdenvertaisuuslain

mukaan ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuoli-suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. (L21/2004.)

Syrjintä on yksi ennakkoluuloisen käyttäytymisen muoto. Ennakkoluuloisen käyttäytymisen muotoja on myös monia muita, mm. toisista pahan puhuminen keskenään ja etnisten vitseiden kertominen, toisen vältteleminen ja eristäminen muusta porukasta. Vakavin ennakkoluuloisen käyttäytymisen muoto on kuitenkin fyysinen hyökkäys ja väkivalta, henkilön tai tämän omaisuuden vahingonteko. (Puuronen 2003, 195.)

Ennakkoluuloja syntyy kun muodostamme käsityksen asiasta, jota emme tunne. Ongelmana on, että syntyneet ennakkoluulot jäävät helposti pysyviksi, eikä niitä ole niin helppo muuttaa jälkikäteen. Emme muuta käsitystämme helposti, vaikka tapaisimme ennakkoluulosta poikkeavia yksilöitä. Poikkeavuus selitetään usein mieluummin yksilöllisenä ominaisuutena. Oman kulttuurin arvostus on luonnollista ja tuttujen ja turvallisten ihmisten kesken kanssakäyminen on helppoa. Liiallinen me-hengen nostaminen on kuitenkin haitallista, sillä siitä saattaa seurata oman kulttuurin yliarvostamista ja ennakkoluuloisuutta muita ihmisiä ja kulttuureja kohtaan. Omaa kulttuuria kuvataan myönteisesti, ja uutta ja vierasta kielteisesti. (Räty 2002, 188.)

Maahanmuuttajanuoret saattavat kokea etäisyyden ottoja julkisilla paikoilla. Tutkimuksissa on käynyt ilmi, että julkisissa kulkuvälineissä ihmiset eivät ole tulleet istumaan vieressä olevalle tyhjälle istuimelle, vaikka muualla ei olisi tilaa. Myös esimerkiksi kaupoissa asioidessaan maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat huomanneet myyjien pitävän etäisyyden sekä muun välttelevän käytöksen, mikä on tehnyt heille selväksi, että heitä epäillään myymälävarkaiksi. On myös tapauksia, joissa somalipoikia opastettiin vaihtamaan kadulla kävellessä kadun puolta, mikäli edessä kävelevä nainen alkaisi tihentää askeleitaan tai, että heitä kehoitettiin seisomaan liukuportaissa kaukana muista ihmisistä, jottei heitä epäiltäisi taskuvarkaiksi. (Rastas 2007, 99.)

Tutkimuksissa on tullut ilmi, että aina eivät pelkästään muut oppilaat suhtaudu ennakkoluuloisesti maahanmuuttajaoppilaisiin koulussa, vaan myös opettajien suhtautuminen voi olla ennakkoluuloista. Ennakkoluuloisella käyttäytymisellä opettajat voivat vahvistaa nuoren epäedullista asemaa kouluyhteisössä. (Rastas 2007, 141.)

Anne-Mari Keskiälön tekemä tutkimus, joka oli osa hänen kasvatustieteellistä hankettaan ja sijoittui vuosituhaten vaihteeseen käsitteli rasismia ja syrjintää. (Keskiälo 2003, 155.) Hän on kirjoittanut artikkelin ”Suomalais- ja maahanmuuttajanuorten vuorovaikutusta joensuulaisen koulun arjessa”. Artikkelin perustuu Keskiälön tekemään tutkimukseen, jossa hän tarkasteli joensuulaisen peruskoulun yhdeksännen luokan oppilaiden arkea. Tutkimusluokalla oli 22 oppilasta, joista 14 oli maahanmuuttajataustaisia oppilaita. Tutkimuksessa tuli esiin nuorten ulkomaalaisvastaisuus, joka näkyi koulun arjessa monella tapaa, muun muassa maahanmuuttajataustaisten nuorten syrjintänä, nimittelynä, halveksivina katseina, huomiotta jättämisenä, irvistelynä ja tönimisenä. Tutkimuksessa ilmeni myös, että koulun ulkomaalaisvastaiset nuoret olivat keksineet tapoja, joilla saivat viestinsä perille, ilman että he joutuivat vastuuseen ja kiinni teoistaan. (Keskiälo 2003, 124–128.)

3.3 Nuorten maahanmuuttajien suhtautuminen rasismiin ja syrjintään

On tutkittu, että nuoret reagoivat eri tavoin kohtaamaansa rasismiin. Osa nuorista suhtautuu tyynesti kohtaamaansa rasismiin. Jotkut nuoret kertovat, etteivät enää viitsi murehtia kuulemaansa huutelua, sillä sitä on niin paljon, että silloin saisi murehtia koko ajan. Joidenkin nuorten mielestä pahinta rasismia on sellainen, että käydään fyysisesti kimppuun mitään kysymättä tai sanomatta. Nuoret, jotka ovat tottuneet rasismiin alkavat helposti tulkita lähes kaikki vastoinkäymiset rasismista johtuviksi ja näin ollen rasismi saatetaan lopuksi vetää mukaan kaikkiin asioihin. Joissakin tapauksissa käy myös niin, että nuorten on enää vaikea luottaa suomalaisiin, kun he ovat nähneet suomalaisten epäluuloisen suhtautumisen ja käyttäytymisen maahanmuuttajia kohtaan. (Helander & Mikkonen 2002, 101–103.)

Anna Rastas on tutkimuksissaan todennut, että rasismia kohdanneiden lasten ja nuorten on vaikea puhua omista rasismikokemuksistaan, vaikka se olisi heidän hyvinvoinnillensa tärkeää. Toki on mahdollista, että yksi rasismista selviytymisen strategioista on rasismiläsnäolon tai vaikutuksen kieltäminen. Tutkimuksessa käy myös ilmi, että monet nuoret eivät jaa rasismikokemuksiaan vanhempiensa kanssa, he eivät halua huolestuttaa vanhempiaan. Rasismin vähättely tulee myös esille siten, että asia tuntuu aina pieneltä verrattuna jonkin muuhun asiaan. Nuoret esimerkiksi vertaavat itseään muihin maahanmuuttajiin, jotka ovat kokeneet enemmän rasismia, kuin mitä he itse ovat. (Rastas 2004, 33–40.)

Honkasalon, Harisen ja Anttilan tutkimuksessa haastattelijat kuuluivat nuorilta (n=38) tuttuja kuvauksia rasismista. Nuorten mukaan rasismi on muun muassa erojen tekemistä ja siitä seuraa torjuntaa. Rasistista henkilöä kuvaillaan kapeakatsaiseksi, joka kokee vieraan häiritseväksi. Nuorten mukaan torjunta syntyy esimerkiksi stereotyyppioista ja ryhmäpaineista. Nuorten mielestä suomalainen epäsoisaalisuus luo välimatkaa, joka estää toisen kohtaamista ja toiseen tutustumista. Tutkimuksessa saatiin selville, että nuorten mielestä torjunta voi olla myös sitä, että kaikkien tarpeita ei huomioida. Nuorten mukaan näin voi käydä ainakin, jos tarpeet eroavat paljon normaaleista, kannatettavina pidetyistä. (Honkasalo & Harinen & Anttila 2007, 37–38.)

Veronika Honkasalo on kirjoittanut artikkelin ” Voiko jäsenyyttä valita? ”Nuorten maahanmuuttajien tulkintoja suomalaisuudesta ja rasismista.” Artikkelin perustuu Honkasalon vuonna 2000 tekemään pro gradu tutkimukseen. Tutkimuksessa Honkasalo haastatteli 12:tä lukiolaista maahanmuuttajataustaista nuorta. (Honkasalo 2003,186.) Tutkimuksessa hän tarkasteli nuorten maahanmuuttajien näkökulmasta kansallisuuteen ja etnisyyteen liittyviä määrittelyjä. Hän tarkasteli myös maahanmuuttajanuorten pohdintoja maahanmuuttajuudesta ja omasta paikastaan suomalaisessa yhteiskunnassa. (Honkasalo 2003, 158.) Tutkimuksessa rasismi tuli esiin nuorten puheissa monella tapaa: sanoina, toimintana, tekoina, katseina ja ilmeinä. Puheissaan nuoret mainitsivat myös nimittelyn ja perään huutelun. Tutkimuksessa haastatelluista nuorista tytöt kertoivat kokeneensa rasismia vähemmän kuin pojat. Tutkimuksessa tuli ilmi myös, että rasismi ymmärretään jokaisen kan-

san luonnolliseksi paheeksi ja näin ollen tapauksista ei valiteta, eikä kerrota välttämättä ollenkaan eteenpäin. (Honkasalo 2003, 178–180.)

3.4 Rasismien ja syrjinnän vaikutukset

Syrjintä ja rasismi vahingoittavat aina henkilön terveyttä ja psyykkistä hyvinvointia ja näin ollen ne ovat uhka myös henkilön mielenterveydelle. Syrjinnän ja rasismien pelko voi sen sijaan eristää tai estää maahanmuuttajia olemasta kanssakäymisessä muun väestön kanssa. On todettu, että Suomessa maahanmuuttajat joutuvat väkivallan kohteeksi kaksi kertaa yleisemmin kuin kantaväestö. (Malin & Suvisaari 2010, 142–143.)

Rasismi ja syrjintä johtavat haluun eristäytyä valtaväestöstä ja se myös aiheuttaa psyykkistä pahoinvointia, ahdistusta sekä masennusta. Toisaalta rasismi johtaa haluun taistella oikeuksiensa puolesta. Pitkään jatkunut rasistinen häirintä voi johtaa aggressioihin. (Räty 2002, 195.)

Väestöliiton vuonna 2002 tekemässä tutkimuksessa käy ilmi, että nuoret itse toivat esille rasismiin ja ennakkoluuloihin liittyvät asiat, ja niistä oli tarvetta puhua. Jokainen (n=31) tutkimukseen osallistunut nuori oli kokenut rasismia ja syrjintää. Heille oli huudeltu kaupungilla ja he olivat kokeneet myös muunlaista rasismia, rasismi oli osa heidän arkeaan. Nämä kielteiset kokemukset vaikuttavatkin heidän suhteisiinsa suomalaisiin. Maahanmuuttajanuoret toivat kuitenkin esille, etteivät kaikki suomalaiset tietenkään ole rasisteja. (Helander & Mikkonen 2002, 101.)

4 KOULUKIUSAAMINEN

Kiusaamisesta puhutaan, kun yksi tai useampi ihminen toistuvasti ja pidemmän ajan kuluessa kohdistaa tietoista ja aktiivista kielteistä käytöstä yhtä tai useampia kohtaan tai sulkee heidät pois joukostaan. (Höistad Gunnar 2003, 79–80). Kiusaamiseen voi olla monia syitä muun muassa; vallanhalu, pelko, ryhmäpaine, mustasukkaisuus tai kateus. Näitä voidaankin kutsua kiusaamisen avaintekijöiksi. Kiusaaminen on ryhmän tai yksilön ongelmien oireilua. (Höistad Gunnar 2003, 64.)

Väkivalta ja koulukiusaaminen ovat vakavia asioita ja terveydelle haitallisia. Koulukiusaamiseen onkin viime vuosina kiinnitetty enemmän huomiota. Suomessa esiintyy vähemmän koulukiusaamista kuin muissa Euroopan maissa. Perusopetuslain mukaan jokaisella koululaisella on oikeus turvalliseen ja terveelliseen opiskeluympäristöön, tämä on kuitenkin iso haaste opiskelijan terveyden edistämässä. Säädökset velvoittavat koulutuksen järjestäjän vastaamaan opiskeluympäristön sekä fyysisestä että henkisestä turvallisuudesta. (Haarala, Honkanen, Mellin & Tervaskanto-Mäentausta 2008, 370.)

Kati Kovacsin on saanut selville Jyväskylän yliopistossa tekemässään pro gradussa tutkinut nuorten maahanmuuttajien kokemuksia kiusaamisesta ja rasismista. Hän sai selville että maahanmuuttajilla oli runsaasti kiusaamiskokemuksia ja kiusaamista esiintyi etenkin kouluissa. Opettajien merkitys koulukiusaamistapauksissa nousikin voimakkaasti esille. Tutkimuksessa esiin noussut kiusaaminen oli samantyylistä kuin tavallinen koulukiusaaminen, mutta siinä käytetyt haukkumasanat toivat kiusaamiseen rasistisia piirteitä ja paljastivat näin ollen myös kiusaamisen rasistisuuden. (Kovacs 2000, 28-30.)

4.1 Kiusaamisen muodot

Kiusaaminen voidaan jakaa eri muotoihin. Kiusaamisen muodot ovat sanallinen kiusaaminen, eristäminen ja syrjiminen, äkillinen fyysinen päälle käyminen, sessikiusaaminen, suhdekriisi, ärsytyksestä johtuva kiusaaminen, häirintä sekä saippaus. Sanallisella kiusaamisella tarkoitetaan sanojen kautta kuten haukkumal-

la, pilkkaamalla ja ivaamalla toisella oppilaalle aiheuttamaa pahaa mieltä, jolloin kiusaaminen on suoraa kiusaamista. Sanallinen kiusaaminen voi myös olla epä-suoraa eli toisesta oppilaasta juoruja levittämistä. Syrjimisellä tarkoitetaan sitä, kun muut oppilaat syrjivät, jättävät yhden oppilaan ryhmän ulkopuolelle, eristävät tämän. Äkillisestä päälle käymisestä puhutaan, kun toiseen oppilaaseen käydään fyysisesti käsiksi, esimerkiksi lyömällä, potkimalla tai tönimällä. Prosessikiusaaminen on kiusaamista, joka alkaa ikään kuin huomaamatta, pikkuhiljaa ja kehittyy vähitellen, prosessimaisesti. Suhdekriisillä tarkoitetaan tässä kiusaamista, jossa kiusaaja ja kiusattu ovat saattaneet olla hyviä ystäviä, mutta heidän välilleen on tullut jostain ulkoisesta syystä johtuva kriisi. Suhdekriisissä kiusaamisen voi liittyä kolmas henkilö. Ärsytyksestä johtuvassa kiusaamisessa sanotaan yleensä, että kiusatulla on osuutta asiaan, kiusattu on saattanut itse ärsyttämällä kiusaajaa aiheuttaa kiusaamisen. Häirinnällä tarkoitetaan tässä lähinnä sukupuolista häirintää. Sukupuolisella häirinnällä tarkoitetaan, ei toivottua ja yksipuolista sukupuolisuuteen liittyvää sanallista tai fyysistä lähestymistä. Sukupuolinen häirintä voi olla esimerkiksi nimittelyä, rintojen, reisien tai pakaroiden koskettelua ja vihjailevia eleitä, ilmeitä tai viestejä. Tytöt ovat yleisimmin häirinnän kohteina kuin pojat. Saippaus on sähköistä kiusaamista, joka tapahtuu kännykän tai tietokoneen välityksellä. (Hamarus 2008, 46–72.)

4.2 Kiusaamisen ehkäiseminen ja kiusaamiseen puuttuminen

Koulukiusaamiseen tulee puuttua välittömästi, kun kiusaamista ilmenee. Vanhempien, oppilaiden ja koulun kanssa voidaan sopia yhteiset säännöt koulukiusaamisen ehkäisemiseksi. Se, että kouluyhteisössä ei sallita ilkeää käyttäytymistä muita kohtaan, hillitsee yleensä kiusaamista. Onkin koulun henkilökunnan ja vanhempien vastuulla valvoa, että oppilaat noudattavat asetettuja sääntöjä. Kiusaamistilanteissa koululla tulee olla keinot tilanteen selvittämiseksi. Paras keino kiusaamistilanteissa onkin yhteyden ottaminen opettajaan, mikäli kiusaamista esiintyy. Kiusaamistilanteissa vastuu on koululla, heidän tulee selvittää kiusaamistapahtumat välittömästi. (Nousianinen & Nyström 2006.)

5 SOPEUTUMINEN JA TUEN TARVE

5.1 Maahanmuuttajan sopeutuminen ja kotoutuminen sekä siihen vaikuttavat tekijät

Kotoutuminen uuteen maahan on aina pitkä ja monipolvinen prosessi, joka kulkee usein alun helpotuksen ja ihastuksen kautta ongelmiin törmäämiseen, suruun ja ikävään, minkä jälkeen taas uuden oppimiseen, tuttavuus- ja ystävyysuhteiden solmimiseen ja kielen oppimisen kautta vähitellen tasapainon löytämiseen. Aikuisilla sopeutuminen tapahtuu usein kielen oppimisen, työn löytämisen ja työnteon kautta, mutta lapsilla se tapahtuu hieman eri tavalla. Lasten ja nuorten kotoutuminen ja sopeutuminen tapahtuukin hieman eri tahtiin kuin aikuisten. Tutkimusten mukaan eräs kaikkein merkittävimmistä hyvän sopeutumisen edellytyksistä on ensikosketus uuden maan kanssa. Se, miten tulijat otetaan maassa vastaan vaikuttaa merkittävästi. Lapsille ja nuorille erityisen tärkeää on löytää ystäviä sekä tärkeää on myös, että maahanmuuttajanuori tulee hyväksytyksi ikäistensä parissa. (Korpela 2005, 26.)

Ystäviä nuoret löytävät usein harrastusten kautta. Valitettavasti maahanmuuttajanuoren voi kuitenkin olla vaikeaa päästä mukaan harrastuksiin. Monet nuoret eivät ole lähtömaassaan harrastaneet mitään, siihen ei ole ollut mahdollisuutta, maassa ei ole kenties ollut toimivaa vapaa-ajan ja harrastusten verkostoa. Syynä siihen, ettei ole kotimaassaan voinut harrastaa mitään voi olla, että monet tytöt ovat joutuneet auttamaan kodin töissä eivätkä he sen vuoksi ole voineet osallistua harrastustoimintaan. Uuteen maahan muuttaessaan maahanmuuttajanuorten vanhemmilla ei välttämättä ole varaa kustantaa kalliita harrastuksia. Monet nuoret ovat kuitenkin lähtömaassaan harrastaneet jonkinlaista urheilua, vaikeivat missään seurassa tai joukueessa ole olleetkaan. Nuorten kotoutumisen vuoksi olisikin tärkeää löytää jokin harrastus, jonka kautta he pääsevät omanikäisten joukkoon. (Korpela 2005, 31.)

Maahanmuuttajanuorten epäsosiaalinen käytös ja käytöshäiriöt saattavat ilmentää psyykkisiä ongelmia. Kouluympäristössä käyttäytymisongelmat, esimerkiksi kyvyttömyys sopeutua valtaväestön kulttuuriin, näkyvät helposti. Koulusopeutumi-

nen saattaa olla selvän merkin maahanmuuttajanuorten sopeutumisesta tähän yhteiskuntaan. Koulusopeutumisen merkinä on kuitenkin yleensä käytetty ainoastaan koulumenestystä, vaikka maahanmuuttajanuorten sosiaalinen ja taloudellinen tausta voi myös vaikuttaa. (Liebkind 2000, 139.)

Maahanmuuttajien syrjintäkokemukset ovat suuri maahanmuuttajien sopeutumiseen liittyvä ongelma. Syrjintäkokemukset vaikuttavat kielteisesti nuorten itsetuntoon, psykologiseen sopeutumiseen ja käyttäytymiseen. Perhe- ja yhteisöverkostojen tärkeyttä tulisi korostaa maahanmuuttajien koulusopeutumisessa. (Liebkind 2000, 139–140.)

Useilla maahan muuttaneilla ei ole sopeutumisensa alkuvaiheessa kovinkaan laajaa perheen ja ystävien tarjoamaa tukiverkostoa. Tämä saattaa johtaa sosiaaliseen eristäytymiseen ja stressikokemuksiin, uusien sosiaalisten suhteiden syntyminen uudessa ympäristössä ei suju aina helposti ja ongelmitta. Lisäksi tietämys esimerkiksi koulun opetuskulttuurista ja koulutusjärjestelmästä voi olla puutteellista. (Alitolppa- Niittamo 2010, 58–59.)

5.2 Maahanmuuttajan koulusopeutumiseen vaikuttavat tekijät

Johanna Häkkisen ja Johanna Koskelan Jyväskylän yliopistossa vuonna 2000 tehdystä kasvatustieteen pro gradu-tutkielman mukaan maahanmuuttajan koulusopeutumiseen vaikuttaa nuoren oma sopeutuminen ja motivaatio sekä hänen persoonallisuutensa. Kodin kulttuuriperinne ja sopeutumisasenne sekä motivaatio vaikuttavat myös sopeutumiseen. Tutkimuksen mukaan siihen vaikuttavat myös yhteiskunnan lait, asetukset ja yhteiskunnan yleinen suhtautuminen maahanmuuttajiin. Koulumaailmassa sopeutumiseen vaikuttaa opetussuunnitelma, opettajien suhtautuminen sekä nuoren sosiaaliset suhteet. (Häkkinen & Koskela 2000, 79.)

5.3 Maahanmuuttajanuorten ystävien saanti

Tutkimuksissa on käynyt ilmi, että osalla maahanmuuttajanuorilla on paljon ystäviä koulussa, kun taas joillakin ei ole ketään. Nuorilla on ystävinä sekä suomalaisia että ulkomaalaisia ystäviä. Koulukavereiden merkitys ei ole kovin suuri heidän viihtyessään usein itsekseen tai muiden ulkomaalaisten kanssa jotka he jo kenties

tuntevat entuudestaan. Suomalaiset ystävät ovat lähinnä tuttuja ja maahanmuuttajanuoret kaipaisivatkin lisää suomalaisia kavereita, sillä heiltä voisi kysyä neuvoa eri asioissa. Toki toisaalta joidenkin nuorten parhaat ystävät ovat suomalaisia koulukavereita. Jotkut maahanmuuttajanuoret ovat lähes ainoita ulkomaalaisia kouluissaan, jolloin he helpommin tutustuvat tahtomattaankin suomalaisiin nuoriin. Yleensä koulussa on toki muitakin maahanmuuttajanuoria. (Helander & Mikkonen, 76, 95–96.)

Nuoret, joilla ei ole suomalaisia ystäviä arvioivat syyksi ikäeron, sillä monet maahanmuuttajanuorista ovat ikäisiään alemmalla luokalla. Suomalaisten ystäviensä saantia vaikeuttaa myös suomalaisten ennakkoluuloisuus ja rasistinen ja syrjivä käyttäytyminen. Helander ja Mikkonen ovat myös tutkimuksissaan todenneet että maahanmuuttajanuoret haluavat itse ratkaista asiansa ja ongelmansa eivätkä he puhu niistä ystävilleen, sillä he ovat tottuneet tekemään ratkaisut itse. Kavereiden merkitys onkin enemmän yhdessä olemista ja harrastamista, jolloin kavereita usein saadaan harrastuksien kautta. Joillakin nuorilla joilla ei ole harrastuksia ei ole kavereita. Näin on useammin tyttöillä kuin pojilla, sillä tyttöillä on poikia harvemmin harrastuksia. Nuoret, joilla ei ole kavereita tuntevat itsensä yksinäisiksi ja masentuneiksi. (Helander & Mikkonen, 96.)

Myös Veronika Honkasalon, Päivi Harisen ja Reetta Anttilan tutkimuksessa käy ilmi, että nuoret korostavat harrastusten tärkeyttä ja merkitystä ystäviensä saannissa. Heidän mielestään koulun lisäksi harrastukset tarjoavat hyvän mahdollisuuden tutustua toisiin nuoriin. Nuoret myös toteavat, että uuteen harrastukseen on mukavampi lähteä, kun mukana on jo ennestään tuttu ystävä ja etenkin maahanmuuttajalle ystävänsä mukana oleminen on tärkeää. Haastatellut ovat sitä mieltä, että varsinkin suomalaista paikallista kulttuuria tuntevan nuoren läsnäolo ja seura on erityisen hyvä. He myös toteavat, että toisiin nuoriin tutustumiseen vaikuttaa sekä tutustumisympäristö että monikulttuurisen nuoren oma asenne. Nuoret olivat sitä mieltä, että avoimella ja ulospäin suuntautuneella asenteella saa helpommin kontakteja uusiin ihmisiin kuin hiljaisella ja aralla asenteella. (Honkasalo & Harinen & Anttila 2007, 27–29.)

Honkasalo, Harinen ja Anttila ovat myös tehneet tutkimuksen, joka on Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuna ilmestynyt tutkimus. Siinä haastateltiin Suomessa asuvia 13–25-vuotiaita monikulttuurisen taustan omaavia nuoria. Tutkimus oli nimeltään Monikulttuuriset nuoret, vapaa aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen. Tutkimukseen osallistui 38 nuorta eri puolelta Suomea. Haastatelluista nuorista peräti 17 kertoi kohdanneensa esimerkiksi koulussa pilkkaamista, tönimistä ja yksin jätetyksi tulemistä. (Honkasalo & Harinen & Anttila 2007, 37.) Samassa tutkimuksessa kävi myös ilmi, että lähes kaikilla vastaajilla (96,7 %) oli suomalaisia ystäviä. Kuitenkin lähes viidesosa vastanneista oli sitä mieltä, että suomalaisten kanssa on vaikea ystäväystyä. (Honkasalo & Harinen & Anttila 2007, 11.)

5.4 Maahanmuuttajan tuen tarve

Maahanmuuttajanuoret tarvitsevat tukea sopeutuakseen uuteen maahan. Maahanmuuttajan sopeutumisen ja kotoutumisen tueksi voidaan tehdä kotoutumissuunnitelma. Lasten ja nuorten maahanmuuttajien sopeutumisen tukeminen on yhtä tärkeää kuin aikuisten, myös heidän kotoutumisessa on ollut käytössä jo pitkään erilaisia tukitoimia. Eduskunnan näkemyksen mukaan kaikille lapsille ja nuorille ei välttämättä tarvitse tehdä kotoutumissuunnitelmaa, mutta riskiryhmään kuuluville, kuten syrjäytymisvaarassa oleville olisi hyvä tehdä. Lasten ja nuorten kotoutumisen prosessi on todettakin olevan kolme vuotta pidempi kuin aikuisten. Maahanmuuttajanuoria tulisi tukea, jotta he saisivat koulutuksella sellaisen perustan, että heistä tulee aikuisena yhteiskunnassa joka suhteessa tasavertaisia jäseniä. Kielitaito on tässä asiassa tärkeässä asemassa, sillä kielitaito, suomen tai ruotsin kielen hyvä taito takaa usein sen, että maahanmuuttajanuorella on tasa-arvoiset mahdollisuudet tulla yhteiskuntansa täysivaltaisiksi jäseniksi. (Korpela 2005, 28–30.)

Myös maahanmuuttajanuorille ovat tärkeitä tukea antavat suhteet aikuisiin ja ikätovereihin. Suhteiden puuttuessa saattaa ilmetä ongelmia koulussa. On huomattu, että oppilaiden kokemukset vanhemmilta, opettajilta ja ikätovereilta saadusta tuesta, ja välittämisestä ovat selvästi yhteydessä hyvään koulumotivaatioon ja myönteiseen minäkuvaan. Lisäksi sen on huomattu myös vaikuttavan kyvykkyyden tunteeseen, sosiaaliseen käyttäytymiseen ja koulusuorituksiin. Tukea antavat sosiaaliset suhteet vaikuttavat myös maahanmuuttajan kouluyhteisöön sopeutumisessa.

(Liebkind 2000, 141.) Nuoret tarvitsevatkin tukea. Jo pelkkä tietoisuus ihmisistä, joiden puoleen voi kääntyä, on nuorille tärkeää ja heidän olemassaolo on nuorille merkittävä. Tällaisia tahoja saattavat olla esimerkiksi omaohjaaja, edustaja ja ystäväperhe. (Helander & Mikkonen 2002, 97.)

6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMAT

6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kokevatko maahanmuuttajanuoret koulu-kiusaamista, syrjintää ja rasismia suomalaisessa kouluyhteisössä. Työssä tutkittiin myös sitä, ovatko maahanmuuttajanuoret mielestään saaneet riittävästi tukea sopeutuessaan suomalaiseen kouluyhteisöön. Lisäksi työssä tutkittiin sitä, millaista tukea nuoret toivoivat saavansa. Tutkittu tieto on hyödyllistä terveydenhoitajan työn kannalta, sillä terveydenhoitaja kohtaa työssään maahanmuuttajia.

6.2 Tutkimusongelmat

1. Olivatko maahanmuuttajanuoret kokeneet syrjintää, rasismia tai koulukiusaamista suomalaisessa kouluyhteisössä?
2. Olivatko nuoret sopeutuneet kouluyhteisöön ja saaneet ystäviä?
3. Olivatko maahanmuuttajanuoret kokeneet saaneensa riittävästi tukea?
4. Millaista tukea maahanmuuttajanuoret tarvitsivat ja halusivat kouluyhteisössä?

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksemme kohderyhmänä olivat maahanmuuttajat peruskoulun 7-9 luokilta. Tutkimukseen valittiin mukaan kaksi vaasalaista yläastetta, joissa opiskelee maahanmuuttajanuoria. Kriteerinä oli, että maahanmuuttajaoppilas on asunut vähintään vuoden Suomessa.

7.2 Tutkimuksen tiedonkeruun menetelmä

Tutkimusmenetelmä oli kvantitatiivinen eli määrällinen. Tiedonkeruun menetelmänä käytettiin kyselyä. Kyselykaavake laadittiin itse, ottamalla mallia hiukan aiemmin maahanmuuttajille tehdyistä tutkimuksista. Kaavake koostui sekä strukturoidusta että avoimista kysymyksistä. Strukturoidut kysymykset olivat kysymyksiä, joihin vastattiin kyllä tai ei. Lopussa oli kaksi avointa kysymystä. Kyselytutkimuksen etuna on se, että voimme kerätä tietoa laajemmalta tutkimusjoukolta sekä kyselytutkimuksessa voidaan selvittää monia eri asioita.

Tutkijat menivät itse kouluille viemään kyselylomakkeet. Oppilaille kerrottiin tutkimuksesta ja siitä, että tutkimukseen vastaaminen oli vapaaehtoista. Oppilaille annettiin kokoajan tilaisuus kysyä, mikäli oli jotain epäselvää. Opettajat olivat myös paikalla ja auttoivat oppilaita tarvittaessa. Oppilaiden täytettyä kyselylomakkeet kerättiin takaisin.

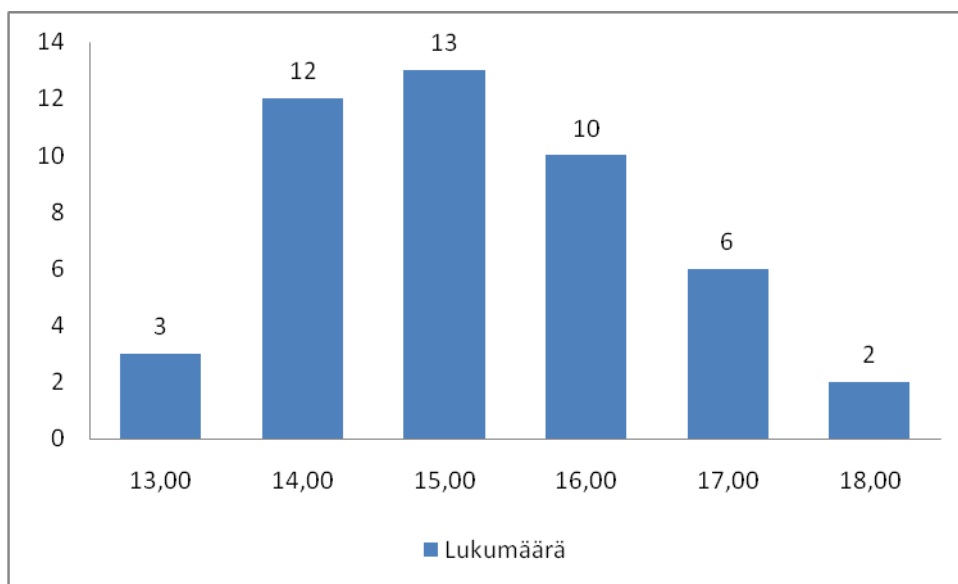
7.3 Aineiston analysointi

Tutkimuksen kyselylomake koostui strukturoidusta ja avoimista kysymyksistä. Strukturoidut kysymykset analysoitiin SPSS-ohjelman avulla. Tulokset raportoitiin tutkimuskysymyksittäin ja esitettiin lukumäärien sekä prosenttien avulla. Kuviot laadittiin Excel-taulukkolaskentaohjelman avulla. Avointen kysymysten tulokset kirjoitettiin Word-ohjelmaan ja poimittiin vastauksista samankaltaisuuksia ja yhtäläisyyksiä, jonka jälkeen vastauksia ryhmiteltiin ja jaoteltiin eri luokkiin.

8 TULOKSET

8.1 Vastaajien taustatiedot

Tutkimus toteutettiin kahdella vaasalaisella yläasteella. Tutkimukseen osallistui 46 oppilasta ja vastausprosentti oli 100, sillä jokaiselle oppilaalle annettu lomake palautettiin. Vastaajat olivat iältään 13–18-vuotiaita ja valtaosa vastaajista (28 %) oli 15-vuotiaita. Osa vastaajista (4 %) oli 18-vuotiaita eli täysi-ikäisiä, ja nuorimmat vastaajat olivat 13-vuotiaita (7 %), näin ollen vastaajien ikäjakauman vaihteluväli osoittautui melko laajaksi. (Kuvio1.)

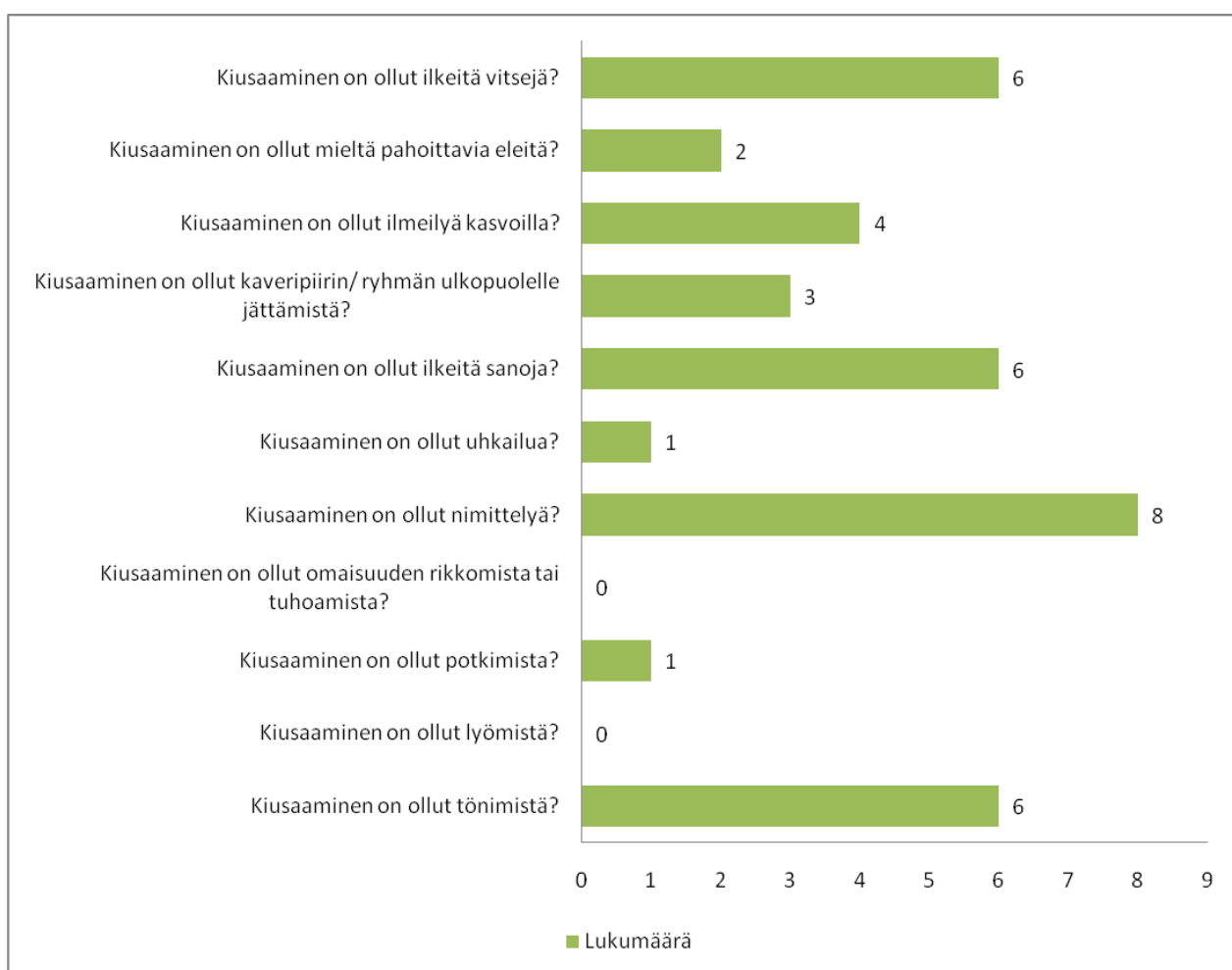

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma (n=46).

Lähes jokainen vastaajista oli asunut Suomessa vähintään vuoden, mikä olikin yksi tutkimuksen vastaajille asetetuista kriteereistä. Vain kolme vastaajaa oli asunut Suomessa vähemmän aikaa, mutta heidän kielitaitonsa oli kuitenkin tarpeeksi hyvä tutkimukseen vastaamiseen. Vastaajista osa oli maahanmuuttajaluokalla ja osa tavallisessa perusopetuksessa ja jotkut oppilaat olivat osan aikaa maahanmuuttajaluokalla ja osan aikaa tavallisella luokalla. Vastaajista tyttöjä oli 24 ja poikia 22.

8.2 Maahanmuuttajauorten kokemuksia syrjinnästä, rasismista ja koulu-kiusaamisesta

Kysymykseen, jossa tiedusteltiin oliko vastaaja kokenut kiusaamista, suurin osa (63 %) vastasi kieltävästi, kuitenkin noin joka neljäs (26 %) vastasi myöntävästi. Kun selvitettiin kiusaamisen eri muotoja, niin lähes jokainen, joka oli kokenut kiusaamista, valitsi useamman kiusaamisvaihtoehdon. Yleisintä oli ollut nimittely, seuraavaksi eniten kerrottiin kiusaamisen olleen ilkeitä vitsejä, ilkeitä sanoja sekä tönimistä. Kukaan vastaajista ei ollut kokenut omaisuuden rikkomista tai tuhoamista tai lyömistä. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Kiusaamisen muodot (n=37).

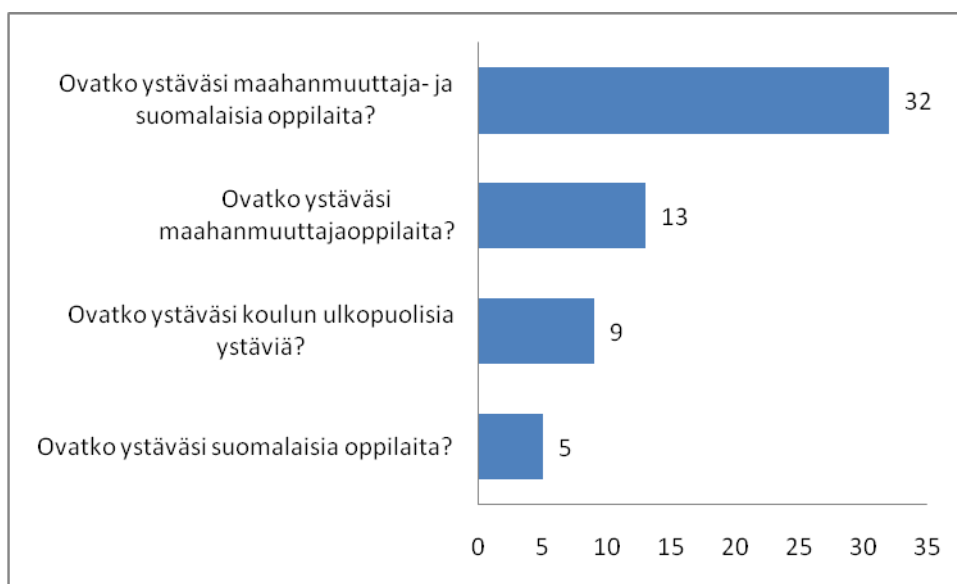
Oppilaista, joita oli kiusattu, kaikki vastasivat koulun aikuisen puuttuneen kiusaamiseen. Kysymykseen, jossa tiedusteltiin sitä olivatko koulun muut oppilaat

kohdelleet heitä huonosti neljä (8,7 %) vastasi myöntävästi ja lisäksi kymmenen (21,7 %) oppilaan mielestä koulun opettajat olivat kohdelleet heitä huonosti.

8.3 Maahanmuuttajauorten sopeutuminen kouluyhteisöön

Kaikilla (n=46) tutkimukseen osallistuneilla oli ystäviä ja lähes kaikki (84,8 %) oli hyväksytty kaveripiiriin.

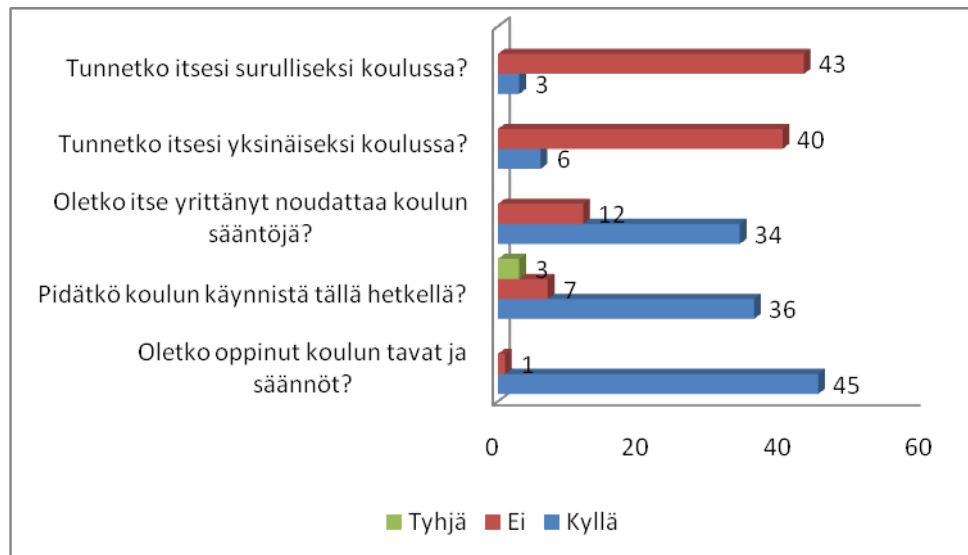
Oppilailta kysyttiin keitä heillä oli ystävinään. Nuorista 28,3 % vastasi, että heidän ystävänsä olivat maahanmuuttajaoppilaita, 10,9 % vastasi, että ystävät olivat suomalaisia oppilaita ja 69,6 %:n mukaan ystävät olivat sekä maahanmuuttaja- että suomalaisia oppilaita. Lisäksi 19,6 % vastasi, että ystävät olivat koulun ulkopuolisia ystäviä. Kysymykseen ystäivistä, sai valita useamman vastausvaihtoehdon. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Ystävien etninen tausta (n=59).

Lähes kaikki (97,8 %) kertoivat saaneensa uusia ystäviä koulussa. Oppilaista yli puolet (65,2 %) oli yrittänyt saada ystäviä koulun suomalaisista oppilaista ja joka kolmas (30,4 %) vastasi, että ei ollut yrittänyt ystäväystyä koulun suomalaisten oppilaiden kanssa. Lisäksi lähes joka kolmas (28,3 %) vastasi uusien ystävien saamisen koulussa olleen vaikeaa. Kuitenkin valtaosa (71,7 %) vastaajista oli sitä mieltä, ettei uusien ystävien saaminen koulussa ollut vaikeaa.

Oppilaista kolme neljästä (78,3 %) piti koulunkäynnistä tällä hetkellä ja 15,2 % vastasi, ettei pitänyt. Vastaajista suurin osa (87 %) ei tuntenut itseään yksinäiseksi, kuitenkin yksinäiseksi itsensä koulussa tunsivat 13 % vastaajista. Lähes jokainen (93,5 %) vastasi, ettei tunne itseään surulliseksi koulussa. Oppilaista lähes kaikki (97,8 %) olivat oppineet koulun tavat ja säännöt ja kolme neljästä (73,9 %) yritti myös noudattaa koulun sääntöjä. (Kuvio 4.)

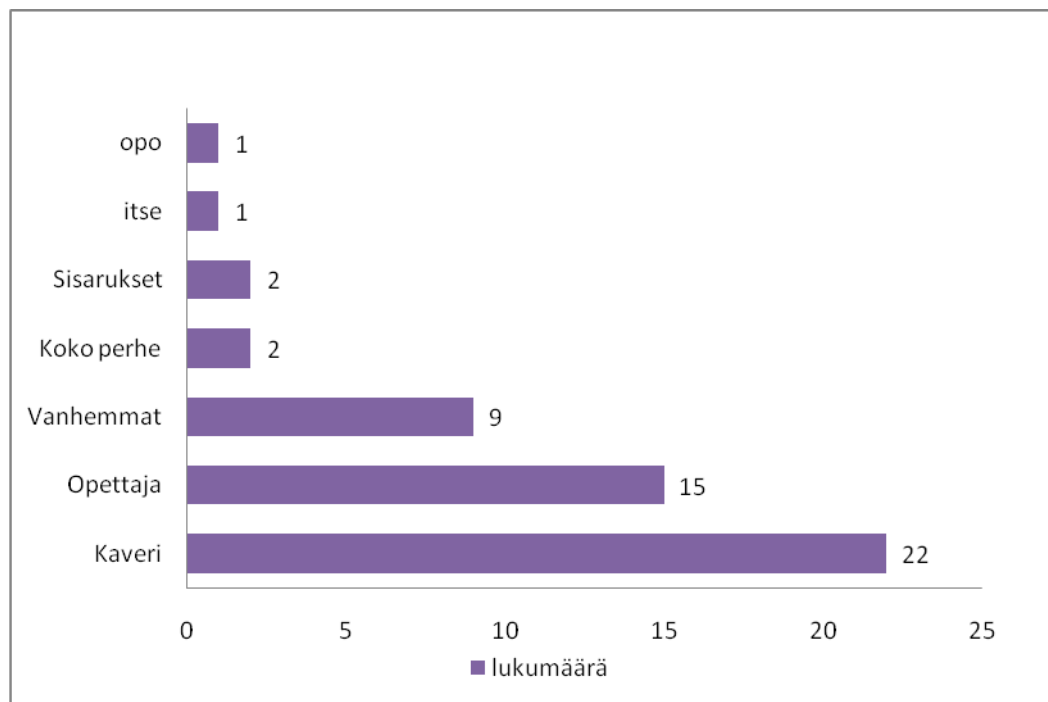
Kuvio 4. Vastaajien viihtyvyys ja sopeutuminen kouluun (n=46).

8.4 Maahanmuuttajanuorten kokemuksia tuen saannista

Maahanmuuttajanuorilta kysyttiin oliko heillä joku aikuinen, jolle kertoa ongelmistaan. Lähes kaikki 42 (91,3 %) oppilaista vastasivat, että heillä oli sellainen aikuinen, jolle puhua. Kuitenkin neljä (8,7 %) oppilaista vastasi, ettei tällaista aikuista ollut. Nuorilta kysyttiin myös olivatko he mielestään saaneet tarpeeksi tukea aikuisilta uudessa koulussa ja valtaosa (87 %) vastasi saaneensa. Vastauksista kävi kuitenkin ilmi, että joka kymmenes (10,9 %) ei ollut mielestään saanut riittävästi tukea aikuisilta.

Oppilailta tiedusteltiin kuka oli heitä eniten auttanut koulussa niin, että siellä oli hyvä ja kiva olla. Oppilaista melkein puolet (47,8 %) vastasi, että ystävät ovat eniten auttaneet sopeutumisessa ja joka kolmas (32,6 %) vastasi, että opettaja. Kolmanneksi eniten oppilaita olivat auttaneet vanhemmat (19,6 %). Lisäksi 8,7 %

vastasi sisarusten tai jonkun muun perheenjäsenen tukeneen heitä koulusopeutumisessa. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Henkilöt, jotka eniten auttaneet uuteen kouluun sopeutumisessa (n=52).

8.5 Maahanmuuttajanuorten toiveet tuen suhteen

Maahanmuuttajaoppilailta tiedusteltiin avoimella kysymyksellä millaista tukea he toivoisivat maahanmuuttajien saavan, kun he tulevat uuteen kouluun. Vastauksissa toistui nuorten toive siitä, että heille tultaisiin puhumaan (n=5), ja että heihin tutustuttaisiin (n=3), sekä, että heille oltaisiin ystävällisiä (n=3).

”ystävällistä, kaikkia pitäis kohdella samalla tavalla. Ei ole väliä oletko ulkomaalainen tai ei.”

”mennä tutustumaan niitten kaa, puhua ja vähän jutella miltä tuntuu olla täällä koulussa ja kaikkea.”

”mennä tutustumaan heidän kanssa, että he ei tunne itseänsä yksinäiseksi. Meistä voi tulla hyviä kavereita”

”mentais puhumaan heille jos he ovat yksinäisiä”

Vastauksissa tuli esille nuorten toive siitä, että heitä ei nimiteltäisi (n=1), kiusat-
taisi (n=4), tai syrjittäisi koulussa (n=1).

”Ettei heitä nimiteltäisi, ja ei puuttuisi siihen miten ne pukeutuu ”

”Että heitä ei syrjittäisi ja että heilläkin olisi hyvä olla ”

*”Haluaisin että maahanmuuttajat toivotettaisiin tervetulleiksi ja eikä heitä kiusat-
taisi heidän erilaisuuteen ”*

*”He eivät olisi ennakkoluuloisia tai rasistimaisia. Ja että he eivät aliarvioi ulko-
maalaisia ”*

Vastauksista korostui myös suomenkielen oppimisen tärkeys(n=4). Vastauksista
kävi ilmi kuinka tärkeää olisi tutustua koulun suomalaisiin oppilaisiin. Lisäksi
toivottiin, että suomalaisilla ja maahanmuuttajilla olisi enemmän yhteistä opetus-
ta(n=3). Kävi myös ilmi, että vastaajat toivoivat tukea suomalaiseen koulujärje-
stelmään ja suomalaiseen kulttuuriin tutustumisessa(n=2). Lisäksi yksittäisistä vas-
tauksista kävi ilmi, että toivottiin enemmän suomenkielen opetusta ja että kieltä
opetettaisiin ennen kuin panostettaisiin muiden oppiaineiden opiskeluun. Joku
toivoi myös enemmän ohjeita ja neuvoja kavereilta ja opettajilta.

*”Pitää järjestää erityisesti sellainen ohjelma että maahanmuuttajien oppilaat ta-
vavat toisen ryhmän ”*

”Olisi voinut opetella ensin suomen kielen ja sitten matematiikat sun muut ”.

*”en tiedä... ehkä enemmän kontaktia muiden (suomalaisien) luokkien kanssa,
esim. tunneilla oleminen mukana jos on mahdollista ”*

”Uusien kaverien neuvoja ja opettajien apua, ohjeita ja neuvoja ”

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksesta tehtiin seuraavat johtopäätökset:

Osa maahanmuuttajanuorista oli kokenut koulukiusaamista, mutta kyseessä oli vain vähemmistö. Vain pieni osa vastaajista kertoi koulun muiden oppilaiden kohdelleen heitä huonosti. Useampi kuin joka viides kertoi koulun opettajien kohdelleen heitä huonosti. Voi siis päätellä, että oppilastovereiden taholta maahanmuuttajanuoret eivät ole kokeneet kovinkaan paljon rasismia. Sen sijaan opettajien taholta melko moni nuori oli mielestään kokenut epäoikeudenmukaista kohtelua.

Jokaisella tutkimukseen osallistuneella maahanmuuttajanuorella oli ystäviä ja ystävät olivat sekä suomalaisia että ulkomaalaisia oppilaita, ja myös koulun ulkopuolisia ystäviä. Lähes jokainen nuori oli saanut uusia ystäviä koulussa ja suurin osa oli myös yrittänyt ystävystyä suomalaisten oppilaiden kanssa. Yleisesti ottaen nuoret eivät kokeneet ystävien saantia vaikeaksi. Koska ystävien merkitys on suuri sopeutumisen kannalta, voisi päätellä nuorien sopeutumisen helpottuvan, sillä heillä jokaisella oli ystäviä.

Myöskään kovin moni nuorista ei kokenut itseään yksinäiseksi tai surulliseksi koulussa ja koulunkäynnistä suurimmaksi osaksi pidettiin. Henkinen hyvinvointi ja se minkälaiseksi kokee oman mielialansa, on tärkeää sopeutumisen kannalta. Tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella voi päätellä, että maahanmuuttajanuoret olivat sopeutuneet hyvin suomalaiseen kouluyhteisöön.

Suurin osa nuorista koki saaneensa riittävästi tukea sopeutuessaan uuteen kouluun. Enemmän tukea toivottiin kuitenkin suomen kielen opiskeluun. Nuoret toivoivat, että heihin suhtauduttaisiin vähemmän rasisestisesti ja ennakkoluuloisesti ja, ettei heitä kiusattaisi. Maahanmuuttajanuoret kaipaavat enemmän kontaktia suomalaisiin ja haluavat ystävystyä suomalaisnuorten kanssa.

10 POHDINTA

10.1 Tutkimustulosten tarkastelu ja vertailu aiemmin tehtyihin tutkimuksiin

Alla olemme tarkastelleet ja pohjineet tutkimustuloksiamme sekä vertailleet niitä samasta aiheesta aiemmin tehtyjen tutkimusten tuloksiin. Saamamme tutkimustulokset näyttivät samansuuntaisilta kuin aiemmista tutkimuksista saadut tulokset. Näin ollen tutkimustuloksissamme ei ollut suuria yllätyksiä.

10.1.1 Kiusaaminen, rasismi ja syrjintä

Kuten aiemmin työssämme mainitsimme, osa maahanmuuttajanuorista oli kokenut kiusaamista kouluyhteisössä. Samantyyllisen tuloksen saivat Honkasalo & Harinen vuonna 2007 nuorisotutkimusseuralle tekemässään tutkimuksessa (Honkasalo & Harinen & Anttila 2007, 37.) Positiivista mielestämme kuitenkin on, että kiusaamista kokeneiden nuorten määrä ei ole kovin suuri. Toivomme, että jokainen vastaaja on vastannut totuudenmukaisesti kysymykseen ja on uskaltanut myöntää mikäli häntä on kiusattu. Mielestämme valitettavaa on, että kiusaamista on esiintynyt niin monenlaista ja fyysistäkin kiusaamista kuten potkimista ja tönnimistä on esiintynyt. Tosin myös henkinen kiusaaminen on mielestämme vakava asia. Tutkimuksessa kävi ilmi että oppilaita joita oli kiusattu, olivat kokeneet useanlaista kiusaamista. Tutkimuksessa ei käynyt ilmi, olivatko kiusaajat olleet koulun suomalaisia oppilaita vai maahanmuuttajaoppilaita. Viisi vastaajaa eli 10 % vastaajista jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Luku on melko suuri ja mietimmekin miksi näin on ollut. Pohdimme onko kysymys liian arkaluontoinen ja henkilökohtainen vai haluavatko nuoret mitätöidä ja vähätellä asiaa vai oliko kenties niin, että kysymyksen ymmärtämisessä oli vaikeuksia.

Myönteistä on kuitenkin, että jokainen kiusattu nuori kertoi koulun aikuisen puuttuneen kiusaamiseen. Onkin positiivista, että koululla on kiusaamista ehkäisevä ilmapiiri ja että oppilaat uskaltavat kertoa koulun aikuisille kiusaamisesta. Kati Kovacs (2000) sai Jyväskylän yliopistossa tekemässään tutkimuksessa selville, että maahanmuuttajilla oli runsaasti kiusaamiskokemuksia, etenkin koulussa. Tutkimuksessa tuli myös esille opettajan merkitys kiusaamistapauksissa. Kuten me

tutkimuksessamme saimme selville, myös Kati Kovacs teki samanlaisen havainnon, että opettajat puuttuvat kiusaamiseen. (Kovacs 2000, 28-30.)

Positiivista mielestämme oli se, että vain pieni osa nuorista oli vastannut koulun muiden oppilaiden kohdelleen heitä huonosti. Tämä viittaisi siihen, ettei rasismia ole niin paljoa esiintynyt, mikä on todella positiivinen asia mielestämme. Sen sijaan Anne-Mari Keskisalo vuonna 2003 tekemässään tutkimuksessa toisin kuin me, sai selville, että kiusaamisen taustalla oli ulkomaalaisvastaisuus ja että kiusaaminen oli rasistista. Tosin kiusaaminen oli hänen tutkimuksensa mukaan samantyylistä kuin mitä me saimme selville, eli nimittelyä, irvistelyä, tönimistä ja ulkopuolelle jättämistä. (Keskisalo 2003, 124–128.)

Valitettavaa mielestämme on kuitenkin, että jopa joka viides maahanmuuttajanuorista koki opettajien kohdelleen heitä huonosti koulussa. Pohdimme mistä tämä johtuu ja millaista huono kohtelu oli ollut ja missä tilanteissa sitä oli esiintynyt. Valitettavasti tätä emme kuitenkaan voi tietää, sillä emme tutkineet sitä tutkimuksessamme tai kyselleet lomakkeissa.

10.1.2 Sopeutuminen kouluyhteisöön ja ystävien saanti

Tutkimuksen luultavasti positiivisin tutkimustulos oli, että jokaisella tutkimukseen osallistuneella maahanmuuttajanuorella oli ystäviä ja lähes jokainen vastaaja koki tullessa hyväksytyksi kaveripiiriin ja saaneensa uusia ystäviä koulussa. Kuten Honkasalo, Harinen ja Anttila tutkimuksessaan saivat selville, että lähes jokaisella tutkimukseen osallistuneella nuorella oli suomalaisia ystäviä. Mutta kuitenkin lähes joka viides koki ystävien saannin olleen vaikeaa. (Honkasalo & Harinen & Anttila 2007, 11.) Saimme lähes samanlaisen tuloksen, sillä myös me saimme selville, että lähes joka kolmannen mielestä uusien ystävien saaminen oli vaikeaa. Tämä tulos kertonee siitä, että maahanmuuttajanuoret yrittävät ystäväystyä muiden oppilaiden kanssa, mutta kokevat joitain asioita, jotka vaikeuttavat sitä. Voisikin pohtia ja tutkia syitä miksi nuoret kokevat ystävien saannin olevan vaikeaa.

Tutkimuksemme positiivinen tulos oli myös, että suurin osa oppilaista pitää koulun käynnistä tällä hetkellä. Muutama vastaaja kertoi tuntevansa itsensä yksinäi-

seksi ja muutama surulliseksi koulussa, mikä saattaa johtua kiusaamisesta tai jostain muusta syystä. Kiusaaminen voisikin olla aivan varteenotettava syy, sillä Inga Jasinskaja-Lahden, Karmela Liebkindin ja Tiina Vesalan vuonna 2002 tekemässään tutkimuksessa saivat selville, että maahanmuuttajien syrjäytäkemukset vaikuttavat heidän psyykkiseen hyvinvointiinsa ja aiheuttavat ahdistusta, masennusta sekä psykosomaattisia oireita. (Jasinskaja-Lahti, Liebkind & Vesala 2002, 210.)

Oppilaista lähes jokainen vastasi oppineensa koulun tavat ja säännöt, mutta useampi kuin joka neljäs kuitenkin myönsi, että ei itse yritä noudattaa niitä. Voikin pohtia mistä mahtaa johtua, että osa nuorista tuntee säännöt, muttei yritä noudattaa niitä. Liittyykö sääntöjen laiminlyönti huonoon sopeutumiseen tai johonkin muuhun vakavampaan seikkaan. Vai onko kyse pelkästään tavallisesta nuoruusiän kapinasta auktoriteetteja vastaan.

Tuloksista voi päätellä, että nuoret ovat sopeutuneet kouluyhteisöön, mikä on hyvä asia. Saimme selville, että nuorilla oli ihmisiä, jotka ovat auttaneet heitä kouluyhteisöön sopeutumisessa. Kuten nuorilla yleensä, myös maahanmuuttajanuorilla kaverien merkitys ja kavereiden antama tuki on tärkeää, sillä nuoret mainitsivat ystävät tärkeimmiksi henkilöiksi, jotka ovat auttaneet kouluyhteisöön sopeutumisessa. Myös opettajien merkitys huomattiin. Opettaja mainittiin toiseksi yleisimmän kysyttäessä sitä kuka oli eniten auttanut sopeutumisessa. Opettajien merkitys näyttääkin olevan suuri. Voikin pohtia, miksei terveydenhoitajaa mainittu vastauksissa kertaakaan, jääkö terveydenhoitaja maahanmuuttajanuorille etäiseksi ja mitä voisi tehdä, jotta asia olisi toisin.

10.1.3 Tuen saannin riittävyys ja toiveet tuen suhteen

Halusimme selvittää työssämme ovatko maahanmuuttajanuoret saaneet mielestään riittävästi tukea uudessa koulussa. Tulosten perusteella voimme päätellä, että he olivat, sillä lähes yhdeksän kymmenestä vastasi näin olevan ja vain vähemmistö koki tuen saannin olleen liian vähäistä. Onkin mukava todeta, että nuorilla on päällimmäisenä sellainen tunne ja kokemus, että he ovat saaneet tukea ja apua uudessa koulussa.

Tutkimuksessamme tuli selville, että nuorilla oli paljon toiveita tuen suhteen. Nuoret toivoisivat, että heihin suhtauduttaisiin vähemmän rasistisesti ja ennakkoluuloisesti. Mielestämme on hyvä, kun avoimissa kysymyksissä tuli esille se, että nuoret toivoivat heihin suhtauduttavan kuten muihinkin koulun oppilaisiin, eikä heidän etniseen taustaansa tai esimerkiksi pukeutumiseen puututtaisi ja, että heitä ei kiusattaisi sen vuoksi. Tutkimuksessa kävi ilmi, että osa nuorista oli kokenut kiusaamista ja kävi myös ilmi, että kiusaaminen ja ulkopuolella jättäminen johtui nuorten mielestä heidän etnisestä taustastaan ja siinä vaikutti olevan rasistisia sävyjä.

Mielestämme tutkimuksen tuloksissa nousi myös vahvasti esille, että nuoret toivoivat muiden koulun oppilaiden lähestyvän heitä ja ottavan heihin kontaktia. Tulosten perusteella sai selville myös että maahanmuuttajanuoret halusivat olla tekemisissä koulun suomalaisten oppilaiden kanssa. Nuoret muun muassa toivat esille sen, että halusivat myös osallistua suomalaisten kanssa yhteiseen opetukseen. Nuoret varmaan ajattelevat, että on helpompi ystäväystyä suomalaisten kanssa, mikäli osallistuu heidän kanssaan samaan opetukseen.

Huomasimme myös, että nuoret kokivat erityisen tärkeänä suomenkielen oppimisen. He luultavasti ajattelevat ystävien saannin olevan helpompaa, kun osaa kielen. Tuli myös esille, että maahanmuuttajanuoret mielellään tutustuisivat suomalaiseseen kulttuuriin ja kieleen sekä suomalaisiin ihmisiin. He halusivat enemmän tukea Suomen koulujärjestelmän ja suomalaisen kulttuurin oppimiseen opettajilta ja uusilta ystäviltä. Tuloksista voisi myös päätellä, että tätä vaikeuttaa heidän mielestään vain suomalaisten suhtautuminen heihin.

10.2 Tutkimustulosten hyödynnettävyys

Pohdimme kuinka työtämme voi hyödyntää hoitotyössä ja lähinnä kouluterveydenhoitajan työssä. Mielestämme terveydenhoitajan on hyvä tietää kuinka tukea maahanmuuttajanuoria kun he tulevat uuteen maahan ja uuteen kouluun, hänen on hyvä tietää mitä seikkoja ottaa huomioon. Työn kautta lukijalle muodostuu kuva siitä miten maahanmuuttajanuoria tulee tukea, sillä työssä on kerrottu nuorten omia toiveita tuen suhteen. Työn kautta selkenee myös kuinka yleistä kiusaaminen

on yläasteikäisten maahanmuuttajanuorten keskuudessa ja, että siihen on hyvä terveydenhoitajan työssä kiinnittää huomiota. Kuten jo työssämme aiemmin mainitsimme, eivät maahanmuuttajanuoret maininneet terveydenhoitajaa kertaakaan kysyttäessä kuka on eniten auttanut heitä kouluun sopeutumisessa. Tämä onkin terveydenhoitajan kannalta tärkeä huomio ja asiaan voisi jatkossa enemmän paneutua. Terveydenhoitaja kenties esimerkiksi voisi tutustua paremmin maahanmuuttajanuoriin ja kertoa omasta työkuvastaan heille.

Koska työssä nousi esille, että maahanmuuttajanuoret toivoisivat, että koulun suomenkieliset oppilaat ottaisivat heihin enemmän kontaktia, voisi terveydenhoitaja kannustaa oppilaita siihen. Mikäli terveydenhoitajalla on tiedossa, että kouluun on tulossa uusia maahanmuuttajaoppilaita, hän voisi kertoa koulun muille oppilaille tästä. Lisäksi hän voisi kertoa, että heidät tulisi ottaa ystävällisesti vastaan. Voisi kertoa, että maahanmuuttajat itse haluavat suomalaisten oppilaiden ottavan heihin kontaktia ja toivovat, että he tulisivat puhumaan heidän kanssaan, sillä he haluavat tutustua suomalaisiin ja oppia suomen kielen. Näillä keinoin voitaisiin vähentää suomalaisnuorten ennakkoluuloja maahanmuuttajia kohtaan. Toki tästä ei ole vastuu vain koulun terveydenhoitajalla, vaan myös opettajilla ja muilla koulun aikuisilla.

Meille tehdessämme tätä työtä tuli selkeämpi kuva maahanmuuttajista ja etenkin nuorista maahanmuuttajista, heidän ajatuksistaan, kokemuksistaan ja toiveistaan. Tulevina terveydenhoitajina voimme varmasti hyödyntää tätä työtä ja tietoa, jonka olemme työtä tehdessämme saaneet ja hankkineet. Onkin hyvä, että tämä tieto löytyy, sillä varmasti tulemme kohtaamaan maahanmuuttajia. Opimme paljon uutta rasismista ja syrjinnästä sekä osaamme nyt herkemmin puuttua siihen, mikäli sellaista havaitsemme. Myös koulukiusaamisesta tuli työtä tehdessämme laajempi kuva ja meillä on nyt paremmat valmiudet puuttua siihen.

10.3 Tutkimuksen toteuttaminen

Toteutimme tutkimuksen menemällä itse paikan päälle kahdelle vaasalaiselle yläasteelle. Tutkimuslomakkeita jaoimme 46, joista takaisin saimme täytettynä 46, näin ollen vastausprosentti oli 100. Suurimman osan lomakkeista saimme takaisin

heti ollessamme koululla toteuttamassa tutkimusta. Saimme postin välityksellä vielä takaisin muutaman lomakkeen, jotka oli myöhemmin jaettu tutkimuspäivänä poissa olleille oppilaille. Vastausprosentti lienee hyvä juuri tästä syystä, että olimme itse paikan päällä koululuokissa toteuttamassa tutkimuksen, ja näin ollen saimme suurimman osan täytetyistä kyselylomakkeista heti takaisin.

10.4 Tutkimuksen luotettavuus

Vastausten laadusta ja määrästä voidaan päätellä, että oppilaat ymmärsivät kysymykset suhteellisen hyvin, olimme pyrkineet tekemään kysymyksistä mahdollisimman yksinkertaisia ja selkeitä sekä helposti ymmärrettäviä. Suurin osa kysymyksistä koostuikin vain kahdesta vastausvaihtoehdosta, jotka olivat kyllä ja ei. Yhtenä toiveenamme olikin, että maahanmuuttajaoppilas olisi asunut Suomessa vähintään vuoden. Tällä pyrimme juuri vaikuttamaan siihen, että kysymykset ymmärrettäisiin oikein ja näin ollen ne olisivat myös mahdollisimman luotettavia.

Kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan mittaamisen, aineiston keuruun ja tulosten luotettavuuden suhteen. (Paunonen & Vehviläinen- Julkunen, 206.) Tutkimuksen luotettavuutta voi kvantitatiivisessa tutkimuksessa arvioida myös tarkastelemalla tutkimuksen validiteettia ja reliabiliteettia. Validiteetti tarkoittaa sitä, onko tutkimuksessa mitattu juuri sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Reliabiliteetti puolestaan liitetään tulosten pysyvyyteen. (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen, 152.)

Laadittaessa kyselylomaketta olisimme voineet vielä hiukan tarkemmin pohtia, saako laadituilla kysymyksillä varmasti tarpeeksi tietoa mitattavasta ilmiöstä ja saammeko varmasti tutkittua juuri sitä mitä meidän oli tarkoitus tutkia. Esitetasimme kyselylomakkeen kahdella ruotsia äidinkielenään puhuvalla nuorella. Valitettavasti meidän ei ollut mahdollista esitastata kyselylomaketta maahanmuuttajanuorilla. Esitestauksen jälkeen teimme kyselylomakkeeseen muutamia muutoksia, jotka koskivat lähinnä kysymysten sanamuotoja ja ymmärrettävyyttä. Yksi validiteetin uhka voi kuitenkin olla esitestauksen vajavuus, millä tässä tapauksessa tarkoitetaan sitä, että esitestausta ei suoritettu tutkimuksen varsinaisilla kohdejoukkoon kuuluvilla henkilöillä. Uskomme saaneemme riittävän ison ja edustavan

otoksen, joka puolestaan nostattaa tutkimuksen validiteettia. Aineistoa kerätessä mietimme vastasivatko kaikki yksin kysymyksiin vai yhdessä kaverin kanssa, toinen seikka mikä tuli mieleen on, että kokivatko tutkittavat henkilöt liiaksi olevansa huomion kohteena, nämä kummatkin seikat saattavat vaikuttaa tutkimustulosten luotettavuuteen. Uskomme kuitenkin, että mikäli tutkimus toistettaisiin käyttäen samoja kyselylomakkeita eri aineistossa, tutkimuksesta saataisiin samansuuntaisia tuloksia. Näin ollen uskomme tutkimustulosten olevan melko pysyviä ja siten luotettavia.

10.5 Tutkimuksen eettisyys

Pietarinen (2002) on esittänyt kahdeksan eettisen vaatimuksen listan, johan kuuluu seuraavat asiat: Älyllisen kiinnostuksen vaatimus, tunnollisuuden vaatimus, rehellisyyden vaatimus, vaaran eliminoiminen, ihmisarvon kunnioittaminen, sosiaalisen vastuun vaatimus, ammatinharjoituksen edistäminen ja kollegiaalinen arvostus. (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen, 172.)

Olimme kiinnostuneita hankkimaan uutta tietoa tutkittavamme olevasta aiheesta, sillä mielestämme aihe on tärkeä terveydenhoitajan työn kannalta. Meitä aihe kiinnosti myös, koska terveydenhoitajan on hyvä tietää miten maahanmuuttajat kokevat kouluyhteisöön sopeutumisen ja millaista tukea he toisivat saavansa. Näin ollen terveydenhoitajalle selviäisi millä tavalla hän voisi auttaa ja tukea maahanmuuttajanuoria kun he tulevat uuteen maahan ja uuteen kouluun. Pyrimme tekemään tutkimustamme tunnollisesti, jotta välittämämme tieto olisi mahdollisimman luotettavaa. Tehdessämme tutkimusta pyrimme olemaan rehellisiä ja kunnioittamaan ihmisarvoa. Työssämme pyrimme noudattamaan eettisiä ohjeita. Tutkimuskohteina olevista kouluista anottiin tutkimusluvat, tutkimukseen vastaaminen oli vapaaehtoista ja tapahtui anonymisti. Tutkimustulosten tilastoinnin jälkeen, tutkimuslomakkeet hävitettiin.

10.6 Jatkotutkimusaiheet

Hyviä jatkotutkimusaiheita:

1. Millaisia valmiuksia terveydenhoitajalla on kohdata maahanmuuttajia työssään. Tämän tutkimuksen voisi toteuttaa haastattelemalla kouluterveydenhoitajia. Toki aihetta voisi myös tutkia muualla kun koulussa, esimerkiksi neuvoloissa tai terveystieteissä.
2. Maahanmuuttajanuorille ja heidän perheilleen voitaisiin tehdä terveydenhoitajan opaslehtinen, jossa kerrottaisiin yleisesti Suomeen tulemisesta, Suomen terveydenhuollon palveluista sekä kouluterveydenhuollosta.
3. Tutkimus aikuisten maahanmuuttajien sopeutumista Suomeen ja suomalaiseen yhteiskuntaan.

LÄHTEET

Abdelhamid, Pirkko & Juntunen, Anitta & Koskinen, Liisa 2010. 1.painos. Monikulttuurinen hoitotyö. Helsinki. Wsoypro Oy.

Haarala, Päivi & Honkanen, Hilikka & Mellin, Oili-Katriina & Tervaskanto-Mäentausta, Tiina 2008.1.painos. Terveystoimittajan osaaminen. Helsinki. Edita.

Halonen, Tarja & Tarja Filatov 2004. Yhdenvertaisuuslaki. Helsinki. [viitattu 3.2.2011] Saatavilla Internetissä: <URL: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040021>>.

Hamarus, Päivi 2008. Koulukiusaaminen; huomaa, puutu, ehkäise. Helsinki. Kirjapaja.

Harinen, Päivi & Niemelä, Heli 2005. Teoksessa Seppo Paananen (toim.) Maahanmuuttajien elämää suomessa. Tilastokeskus. Helsinki.

Helander, Reetta & Mikkonen, Anna 2002. Ikävä äitiä: ilman huoltajaa tulleet pakolaislapset suomessa. Helsinki. Väestöliitto väestöntutkimuslaitos katsauksia EB/200

Honkasalo, Veronika & Harinen, Päivi & Anttila, Reetta 2007. Yhdessä erilaisina? Monikulttuuristen nuorten arkea, ajatuksia ja ajankäyttöä. Saatavilla Internetissä: <URL: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisut/verkkojulkaisut>>

Honkasalo, Veronika 2003. Voiko jäsenyyttä valita? Nuorten maahanmuuttajien tulkintoja suomalaisuudesta ja rasismista. Teoksessa Päivi Harinen (toim.) Kamppeiluja jäsenyyksistä, etnisyys kulttuuri ja kansalaisuus nuorten arjessa. Helsinki. Hakapaino oy.

Honkatukia, Päivi 2005. Väkivaltalta maahanmuuttajien kokemana ja kertomana. Teoksessa Paananen Seppo (toim.) Maahanmuuttajien elämää suomessa. Tilastokeskus. Helsinki

Häkkinen, Johanna & Koskela, Johanna. Jyväskylän yliopisto 2000. Kun maahanmuuttaja ja oppilas kohtaavat: Maahanmuuttajaoppilaiden ja luokanopettajien kokemuksia maahanmuuttajaoppilaiden sopeutumisesta suomalaiseen kouluun.

Ikonen, Kristiina 2005. Maahanmuuttajaoppilaiden opetuksen järjestäminen. Teoksessa Kristiina Ikonen (toim.) Maahanmuuttajaoppilaiden opetus perusopetuksessa. Opetussuunnitelmatyöstä käytäntöön. Opetushallitus.

Jasinskaja-Lahti, Inga & Liebkind, Karmela & Vesala, Tiina 2002. Rasismi ja syrjintä Suomessa. Maahanmuuttajien kokemuksia. Helsinki. Gaudeamus.

Kankkunen, Päivi & Vehviläinen- Julkunen Katri 2009. 1.painos. Tutkimus Hoitotieteessä. Helsinki. WSOYpro Oy.

Keskisalo, Anne-Mari 2003. Suomalais - ja maahanmuuttajanuorten vuorovaikutusta joensuulaisen koulun arjessa. Teoksessa Päivi Harinen (toim.) Kamppailuja jäsenyyksistä, etnisyys kulttuuri ja kansalaisuus nuorten arjessa. Helsinki. Hakapaino Oy.

Korpela, Helena 2005. Lasten ja nuorten kotoutuminen. Teoksessa Kristiina Ikonen (toim.) Maahanmuuttajaoppilaiden opetus perusopetuksessa. Opetussuunnitelmatyöstä käytäntöön. Opetushallitus.

Kovacs, Kati 2000. Nuorten maahanmuuttajien kokemuksia kiusaamisesta ja rasismista, pro gradu tutkielma. Jyväskylän yliopisto

Lepola, Outi 2000. Ulkomaalaisesta Suomenmaalaiseksi. Monikulttuurisuus, kansalaisuus ja suomalaisuus 1990-luvun maahanmuuttopoliittisessa keskustelussa. Suomalaisen kirjallisuuden seura. Helsinki.

Liebkind, Karmela 2000. Monikulttuurinen Suomi; Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki. Gaudeamus.

Malin, Maili & Suvisaari Jaana 2010. Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi. Teoksessa Pakaslahti, Antti & Huttunen, Matti (toim) Kulttuurit ja lääketiede. Helsinki. Duodecim.

Mikkonen, Anna & Martiskainen, Taina & Åberg, Leena-Kaisa 2002. Yksin Suomessa. Ilman huoltajaa tulleiden lasten asema kansainvälisten suositusten valossa. Lastensuojeluliiton keskusliitto. Multiprint oy. Helsinki

Nettineuvo. Nousiainen, Päivi & Nyström, Mirva. Koulukiusaamisen ehkäisy-Onko mitään tehtävissä. [viitattu 22.3.2011] Saatavilla Internetissä: <URL:<http://www.nettineuvo.fi/index.asp>>

Paunonen, Marita & Vehviläinen- Julkunen Katri 1998. 1.-2.painos. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Helsinki. WSOY.

Puuronen, Vesa 2003. Arkipäivän rasismi Suomessa. Teoksessa Simola, Raisa & Heikkinen, Kaija (toim.) Monenkirjava Rasismi. Helsinki. Gummerus kirjapaino Oy.

Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja Asiakkaana. Helsinki. Duodecim.

Tiilikainen, Marja 2010. Etniset vähemmistöt Suomessa. Teoksessa Pakaslahti, Antti & Huttunen, Matti (toim) Kulttuurit ja lääketiede. Helsinki. Duodecim.

Tilastokeskus 2010. Väestön ennakkotilasto. Helsinki. [viitattu 22.3.2011] Saatavilla Internetissä: <URL:http://stat.fi/til/vamuu/2010/12/vamuu_2010_12_2011-01-20_tie_001_fi.html>

Youssef, Yousri 2005. Maahanmuuttajien äidinkielen opetus. Teoksessa Kristiina Ikonen (toim.). Maahanmuuttajaoppilaiden opetus perusopetuksessa. Opetussuunnitelmatyöstä käytäntöön. Opetushallitus

Hyvä oppilas!

Olemme kaksi terveydenhoitajaopiskelijaa Vaasan ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä maahanmuuttajanuorista. Tutkimme ovatko maahanmuuttajat kokeneet rasismia, koulukiusaamista ja syrjintää suomalaisessa koulu-yhteisössä. Tutkimme myös sitä, ovatko nuoret saaneet tukea sopeutuessaan suomalaiseen kouluun ja millaista tukea he ovat saaneet sekä millaista tukea olisivat toivoneet. Tutkimus toteutetaan kyselylomakkeella. Kyselylomakkeet toimitamme henkilökohtaisesti koululle tutkimusluvan hyväksymisen jälkeen. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Vastaukset analysoidaan anonyymisti. Toivomme, että kyselyyn vastaavat nuoret, jotka osaavat suomea niin, että ymmärtävät kysymykset. Olemme myös asettaneet ehdoksi sen, että nuori on asunut Suomessa vähintään vuoden. Toivomme mahdollisimman monen osallistuvan tutkimukseen, jotta tulokset olisivat luotettavat.

Kiitokset vastauksestasi. Hyvää kevään jatkoa!

Jos Teillä on kysyttävää tutkimukseen liittyen, voitte ottaa meihin yhteyttä

Ida Hatt

Jonna Selin

KYSELY

1. Sukupuoli

- tyttö
 poika

2. Ikä _____ vuotta**3. Onko sinulla ystäviä?**

- kyllä
 ei

4. Ovatko ystäväsi?

- maahanmuuttajaoppilaita
 suomalaisia oppilaita
 maahanmuuttaja - ja suomalaisia oppilaita
 koulun ulkopuolisia ystäviä

5. Oletko saanut uusia ystäviä koulussa?

- kyllä
 ei

6. Oletko yrittänyt saada ystäviä koulun suomalaisista oppilaista?

- kyllä
 ei

7. Onko uusien ystävien saaminen koulussa ollut vaikeaa?

- kyllä
 ei

8. Onko sinut mielestäsi hyväksytty kaveripiiriin? kyllä ei**9. Onko sinua kiusattu koulussa? (Jos vastaus on EI siirry kysymykseen 13)** kyllä ei**10. Jos ON kiusattu niin millaista kiusaaminen on ollut?** tönimistä lyömistä potkimista omaisuuden rikkomista tai tuhoamista nimittelyä uhkailua vihjailua ilmeilyä mieltä pahoittavia eleitä ilkeitä vitsejä ilkeitä sanoja kaveripiirin/ ryhmänulkopuolelle jättämistä**11. Jos sinua on kiusattu, onko joku koulun aikuinen puuttunut siihen?** kyllä ei

12. Ovatko koulun muut oppilaat kohdelleet sinua huonosti? kyllä ei**13. Ovatko koulun opettajat kohdelleet sinua huonosti?** kyllä ei**14. Pidätkö koulun käynnistä tällä hetkellä?** kyllä ei**15. Tunnetko itsesi yksinäiseksi koulussa?** kyllä ei**16. Tunnetko itsesi surulliseksi koulussa?** kyllä ei**17. Oletko oppinut koulun tavat ja säännöt?** kyllä ei

18. Oletko itse yrittänyt noudattaa koulun sääntöjä?

kyllä

ei

19. Onko sinulla joku aikuinen jolle voit kertoa ongelmista ?

kyllä

ei

20. Oletko mielestäsi saanut aikuisilta tarpeeksi apua, ohjeita ja neuvoja uudessa koulussa?

kyllä

ei

21. Kuka on eniten auttanut sinua koulussa niin, että sinulla on hyvä ja kiiva olla siellä?

22. Minkälaista tukea toivoisit maahanmuuttajien saavan kun he tulevat uuteen kouluun?

----- KIITOS -----